

Uradni list

Evropske unije

C 175

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 56

20. junij 2013

Številka objave

Vsebina

Stran

IV *Informacije*

INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

Svet

2013/C 175/01

Sporazum o enotnem sodišču za patente 1

SLCena:
3 EUR

IV

*(Informacije)*INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE
UNIJE

SVET

SPORAZUM

o enotnem sodišču za patente

(2013/C 175/01)

POGODBENICE SO SE –

OB UPOŠTEVANJU, da sodelovanje med državami članicami Evropske unije na področju patentov bistveno prispeva k združevanju v Evropi, zlasti k ustanovitvi notranjega trga v Evropski uniji, za katerega je značilen prosti pretok blaga in storitev, ter k oblikovanju sistema, ki bo zagotovil, da konkurenca na notranjem trgu ne bo izkrivljena,

OB UPOŠTEVANJU, da razdrobljeni patentni trg in velike razlike med nacionalnimi sistemi sodišč ovirajo inovacije, zlasti za mala in srednje velika podjetja, ki imajo težave pri uveljavljanju svojih patentov ter svoji obrambi pred neutemeljenimi zahtevki in zahtevki v zvezi s patenti, ki bi jih bilo treba razveljaviti,

OB UPOŠTEVANJU, da Evropska patentna konvencija (v nadaljnjem besedilu: EPK), ki so jo ratificirale vse države članice Evropske unije, zagotavlja en postopek za podelitev evropskih patentov Evropskega patentnega urada,

OB UPOŠTEVANJU, da lahko imetniki patenta na podlagi Uredbe (EU) št. 1257/2012 ⁽¹⁾ zaprosijo za enotni učinek svojih evropskih patentov, s čimer pridobijo enotno patentno varstvo v državah članicah Evropske unije, ki sodelujejo pri okrepljenem sodelovanju,

V ŽELJI po izboljšanju uveljavljanja patentov in preprečevanja neutemeljenih zahtevkov in patentov, ki bi jih bilo treba razveljaviti, ter po okrepitvi pravne varnosti z ustanovitvijo Enotnega sodišča za patente za reševanje sporov, povezanih s kršitvijo in veljavnostjo patentov,

OB UPOŠTEVANJU, da bi se moralo Enotno sodišče za patente ustanoviti za zagotavljanje hitrih in zelo kakovostnih odločitev, ob čemer bi moralo najti pravično ravnotežje med interesi imetnikov pravic in drugih strank, ter ob upoštevanju potrebe po sorazmernosti in prožnosti,

OB UPOŠTEVANJU, da bi moralo biti Enotno sodišče za patente sodišče, skupno državam članicam pogodbenicam, in kot tako del njihovega pravosodnega sistema z izključno pristojnostjo glede evropskih patentov z enotnim učinkom, ter evropskih patentov, podeljenih v skladu z določbami EPK,

OB UPOŠTEVANJU, da mora Sodišče Evropske unije zagotavljati enotnost pravnega reda Unije in primarnost prava Evropske unije,

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1257/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2012 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva (UL L 361, 31.12.2012, str. 1), vključno z vsemi naknadnimi spremembami.

OB SKLICEVANJU na obveznosti držav članic pogodbenic v skladu s Pogodbo o Evropski uniji (PEU) in Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU), vključno z obveznostjo lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU in obveznostjo, da z Enotnim sodiščem za patente zagotavljajo popolno uporabo in upoštevanje prava Unije na svojem ozemlju ter pravno varstvo pravic posameznikov v skladu z navedenim pravom,

OB UPOŠTEVANJU, da morajo Enotno sodišče za patente kakor vsa nacionalna sodišča upoštevati in uporabljati pravo Unije ter v sodelovanju s Sodiščem Evropske unije kot varuh prava Unije zagotavljati njegovo pravilno uporabo in enotno razlago; Enotno sodišče za patente mora zlasti sodelovati s Sodiščem Evropske unije pri pravilnem razlaganju prava Unije, pri čemer se opira na sodno prakso Sodišča in v skladu s členom 267 PDEU zaprosi za predhodno odločanje,

OB UPOŠTEVANJU, da bi morale biti države članice pogodbenice v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije pri nepogodbeni odgovornosti odgovorne za škodo, ki nastane, če Enotno sodišče za patente krši pravo Unije, vključno s tem, če Sodišča Evropske unije ne zaprosi za predhodno odločanje,

OB UPOŠTEVANJU, da so za kršitve prava Unije s strani Enotnega sodišča za patente, vključno z odsotnostjo zaprosila za predhodno odločanje Sodišču Evropske unije, neposredno odgovorne države članice pogodbenice in se zato lahko sproži postopek zaradi kršitve v skladu s členi 258, 259 in 260 PDEU proti kateri koli državi članici pogodbenici, da se zagotovita spoštovanje primarnosti in pravilna uporaba prava Unije,

OB SKLICEVANJU na primarnost prava Unije, ki zajema PEU, PDEU, Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, splošna načela prava Unije, kot jih je razvilo Sodišče Evropske unije, in zlasti pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem ter pravico do pravičnega in javnega zaslišanja pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem v razumnem roku, sodno prakso Sodišča Evropske unije in sekundarno pravo Unije,

OB UPOŠTEVANJU, da bi ta sporazum moral biti na voljo za pristop vsem državam članicam Evropske unije, lahko države članice, ki so se odločile, da pri okrepljenem sodelovanju pri uvedbi enotnega patentnega varstva ne bodo sodelovale, sodelujejo pri tem sporazumu, kar zadeva evropske patente, podeljene za njihovo ozemlje,

OB UPOŠTEVANJU, da bi ta sporazum moral začeti veljati 1. januarja 2014 ali prvi dan četrtega meseca po deponiranju trinajste listine o ratifikaciji, če bodo med državami članicami pogodbenicami, ki deponirajo listine o ratifikaciji ali pristopu, tiste tri države, v katerih je veljalo največ evropskih patentov v letu pred letom, v katerem se je podpisal Sporazum, ali prvi dan četrtega meseca po začetku veljavnosti sprememb Uredbe (EU) št. 1215/2012⁽¹⁾, ki se nanašajo na ta sporazum, pri čemer se upošteva najpoznejši datum –

DOGOVORILE:

DEL I

SPLOŠNE IN INSTITUCIONALNE DOLOČBE

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 1

Enotno sodišče za patente

Ustanovi se Enotno sodišče za patente za reševanje sporov v zvezi z evropskimi patenti in evropskimi patenti z enotnim učinkom.

Enotno sodišče za patente je sodišče, skupno državam članicam pogodbenicam, zato zanj v skladu s pravom Unije veljajo enake obveznosti kot za katero koli nacionalno sodišče v državah članicah pogodbenicah.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tem sporazumu:

- (a) „sodišče“ pomeni Enotno sodišče za patente, ustanovljeno s tem sporazumom;
- (b) „država članica“ pomeni državo članico Evropske unije;
- (c) „država članica pogodbenica“ pomeni vsako državo članico, ki je pogodbenica tega sporazuma;

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1215/2012 z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 351, 20.12.2012, str. 1), vključno z vsemi naknadnimi spremembami.

- (d) „EPK“ pomeni Konvencijo o podeljevanju evropskih patentov z dne 5. oktobra 1973, vključno z njenimi poznejšimi spremembami;
- (e) „evropski patent“ pomeni patent, podeljen v skladu z določbami EPK, ki nima enotnega učinka na podlagi Uredbe (EU) št. 1257/2012;
- (f) „evropski patent z enotnim učinkom“ pomeni patent, podeljen v skladu z določbami EPK, ki ima enotni učinek na podlagi Uredbe (EU) št. 1257/2012;
- (g) „patent“ pomeni evropski patent in/ali evropski patent z enotnim učinkom;
- (h) „dodatni varstveni certifikat“ pomeni dodatni varstveni certifikat, podeljen v skladu z Uredbo (ES) št. 469/2009 ⁽¹⁾ ali Uredbo (ES) št. 1610/96 ⁽²⁾;
- (i) „statut“ pomeni statut sodišča iz Priloge I, ki je sestavni del tega sporazuma;
- (j) „poslovník“ pomeni poslovnik sodišča, sestavljen v skladu s členom 41.

Člen 3

Področje uporabe

Ta sporazum se uporablja za:

- (a) evropski patent z enotnim učinkom;
- (b) dodatni varstveni certifikat, izdan za izdelek, ki je varovan s patentom;
- (c) evropski patent, ki še ni prenehal veljati z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma ali je bil podeljen po tem datumu, brez poseganja v člen 83, in
- (d) prijavo za evropski patent, o kateri še ni bilo odločeno na dan začetka veljavnosti tega sporazuma ali je bila vložena po tem dnevu, brez poseganja v člen 83.

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila (UL L 152, 16.6.2009, str. 1), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

⁽²⁾ Uredba (ES) št. 1610/96 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmaceutska sredstva (UL L 198, 8.8.1996, str. 30), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

Člen 4

Pravni položaj

1. V vsaki državi članici pogodbenici ima sodišče status pravne osebe ter najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo zakonodaja te države priznava pravnim osebam.
2. Sodišče predstavlja predsednik pritožbenega sodišča, ki je izvoljen v skladu s statutom.

Člen 5

Odgovornost

1. Pogodbena odgovornost sodišča se ureja po pravu, ki se uporablja za pogodbo v skladu z Uredbo (ES) št. 593/2008 ⁽³⁾ (Rim I), če je to ustrezno, če to ni mogoče, pa v skladu s pravom države članice, v kateri je sodišče, pred katerim teče postopek.
2. Nepogodbena odgovornost sodišča za kakršno koli škodo, ki jo povzroči sodišče ali njegovo osebje pri opravljanju njihovih nalog, če ne gre za civilne in gospodarske zadeve v smislu Uredbe (ES) št. 864/2007 ⁽⁴⁾ (Rim II), se ureja po pravu države članice pogodbenice, v kateri je škoda nastala. Ta določba ne posega v uporabo člena 22.
3. Sodišče, ki je pristojno za reševanje sporov v skladu z odstavkom 2, je sodišče države pogodbenice, v kateri je škoda nastala.

POGLAVJE II

Institucionalne določbe

Člen 6

Sodišče

1. Sodišče sestavljajo sodišče prve stopnje, pritožbeno sodišče in sodna pisarna.
2. Sodišče opravlja naloge, ki so mu dodeljene s tem sporazumom.

Člen 7

Sodišče prve stopnje

1. Sodišče prve stopnje sestavljajo osrednji oddelek ter lokalni in regionalni oddelki.

⁽³⁾ Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, 4.7.2008, str. 6), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

⁽⁴⁾ Uredba (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL L 199, 31.7.2007, str. 40), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

2. Sedež osrednjega oddelka je v Parizu z oddelki v Londonu in Münchnu. Zadeve osrednjega oddelka se razdelijo skladno s Prilogo II, ki je sestavni del tega sporazuma.

3. Lokalni oddelek se v skladu s statutom ustanovi v državi članici pogodbenici na njeno zahtevo. Država članica pogodbenica določi, kje bo sedež lokalnega oddelka, ki ga gosti.

4. Dodatni lokalni oddelek se ustanovi v državi članici pogodbenici na njeno zahtevo, če se je v tej državi članici pogodbenici v treh zaporednih letih pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma ali po njem začelo vsaj sto patentnih zadev v koledarskem letu. Država članica pogodbenica ima največ štiri lokalne oddelke.

5. Regionalni oddelek se v skladu s statutom ustanovi za dve ali več držav članic pogodbenic na njuno/njihovo zahtevo. Te države članice pogodbenice določijo sedež tega oddelka. Regionalni oddelek lahko zadeve obravnava na več lokacijah.

Člen 8

Sestava senatov sodišča prve stopnje

1. Vsak senat sodišča prve stopnje ima večnacionalno sestavo. Brez poseganja v odstavek 5 tega člena in v člen 33(3)(a) zaseda v sestavi treh sodnikov.

2. Vsak senat lokalnega oddelka v državi članici pogodbenici, v kateri je bilo v treh zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega sporazuma ali po njem v povprečju začetih manj kot petdeset patentnih zadev v koledarskem letu, zaseda v sestavi, v kateri so en pravno usposobljeni sodnik, državljani države članice pogodbenice, ki gosti ta lokalni oddelek, in dva pravno usposobljena sodnika, ki nista državljana tiste države članice pogodbenice in se za vsak primer posebej dodelita iz skupine sodnikov v skladu s členom 18(3).

3. Ne glede na odstavek 2 vsak senat lokalnega oddelka v državi članici pogodbenici, v kateri je bilo v treh zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega sporazuma ali po njem v povprečju začetih petdeset ali več patentnih zadev v koledarskem letu, zaseda v sestavi, v kateri sta dva pravno usposobljena sodnika, državljana države članice pogodbenice, ki gosti ta lokalni oddelek, in en pravno usposobljeni sodnik, ki ni državljani tiste države članice pogodbenice in se za vsak primer posebej dodeli iz skupine sodnikov v skladu s členom 18(3). Tretji sodnik je lokalnemu oddelku na voljo za daljše obdobje, če je to potrebno za učinkovito delovanje oddelkov z velikim obsegom dela.

4. Vsak senat regionalnega oddelka zaseda v sestavi dveh pravno usposobljenih sodnikov, izbranih z regionalnega seznama sodnikov, ki sta državljana držav članic pogodbenic, ter enega pravno usposobljenega sodnika, ki ni državljani držav članic pogodbenic in se dodeli iz skupine sodnikov v skladu s členom 18(3).

5. Na zahtevo ene od strank lahko vsak senat lokalnega ali regionalnega oddelka zahteva, naj predsednik sodišča prve stopnje v skladu s členom 18(3) iz skupine sodnikov dodeli dodatnega tehnično usposobljenega sodnika z znanjem in izkušnjami na ustreznem področju tehnike. Poleg tega lahko vsak senat lokalnega ali regionalnega oddelka po potrebi in po zasljanju strank tako zahtevo da na svojo pobudo.

Kadar je tak tehnično usposobljeni sodnik dodeljen, ni več mogoče dodeliti drugega tehnično usposobljenega sodnika v skladu s členom 33(3)(a).

6. Vsak senat osrednjega oddelka zaseda v sestavi dveh pravno usposobljenih sodnikov, ki sta državljana različnih držav članic pogodbenic, in enega tehnično usposobljenega sodnika, dodeljenega iz skupine sodnikov v skladu s členom 18(3), z znanjem in izkušnjami na ustreznem področju tehnike. Vendar pa vsak senat osrednjega oddelka, ki obravnava dejanja iz člena 32(1)(i), zaseda v sestavi treh pravno usposobljenih sodnikov, ki so državljani različnih držav članic pogodbenic.

7. Ne glede na odstavke 1 do 6 in v skladu s poslovníkom se stranke lahko dogovorijo, da zadevo obravnava en sam pravno usposobljeni sodnik.

8. Vsakemu senatu sodišča prve stopnje predseduje pravno usposobljeni sodnik.

Člen 9

Pritožbeno sodišče

1. Vsak senat pritožbenega sodišča zaseda v večnacionalni sestavi petih sodnikov. Zaseda v sestavi treh pravno usposobljenih sodnikov, ki so državljani različnih držav članic pogodbenic, in dveh tehnično usposobljenih sodnikov z znanjem in izkušnjami na ustreznem področju tehnike. Tehnično usposobljena sodnika v senat imenuje predsednik pritožbenega sodišča iz skupine sodnikov v skladu s členom 18.

2. Ne glede na odstavek 1 senat, ki obravnava tožbe iz člena 32(1)(i), zaseda v sestavi treh pravno usposobljenih sodnikov, ki so državljani različnih držav članic pogodbenic.

3. Vsakemu senatu pritožbenega sodišča predseduje pravno usposobljeni sodnik.

4. Senati pritožbenega sodišča so ustanovljeni v skladu s statutom.

5. Pritožbeno sodišče ima sedež v Luxembourggu.

Člen 10

Sodna pisarna

1. Sodna pisarna se ustanovi na sedežu pritožbenega sodišča. Upravlja jo sodni tajnik, opravlja pa naloge, ki so ji dodeljene v skladu s statutom. V skladu s pogoji iz tega sporazuma in poslovnika je register, ki ga vodi sodna pisarna, javen.

2. Sodne podpisarne se ustanovijo na vseh oddelkih sodišča prve stopnje.

3. Sodna pisarna vodi evidenco vseh zadev pred sodiščem. Ustrezna sodna podpisarna obvesti sodno pisarno o vsaki zadevi po njeni vložitvi.

4. Sodišče skladno s členom 22 statuta imenuje sodnega tajnika in določi pravila, ki urejajo njegovo delovanje.

Člen 11

Odbori

Za zagotovitev učinkovitega izvajanja in delovanja tega sporazuma se ustanovijo upravni odbor, proračunski odbor in svetovalni odbor. opravljajo zlasti naloge, določene v tem sporazumu in statutu.

Člen 12

Upravni odbor

1. Upravni odbor sestavlja po en predstavnik vsake države članice pogodbenice. Evropska komisija je na sejah upravnega odbora zastopana kot opazovalka.

2. Vsaka država članica pogodbenica ima en glas.

3. Upravni odbor sprejema odločitve s tričetrtinsko večino držav članic pogodbenic, ki so zastopane in glasujejo, razen če ta sporazum ali statut ne določa drugače.

4. Upravni odbor sprejme svoj poslovnik.

5. Upravni odbor med svojimi člani izvoli predsednika za tri leta. Ta mandat se lahko podaljša.

Člen 13

Odbor za proračun

1. Odbor za proračun sestavlja po en predstavnik vsake države članice pogodbenice.

2. Vsaka država članica pogodbenica ima en glas.

3. Odbor za proračun sprejema odločitve z navadno večino predstavnikov držav članic pogodbenic. Za sprejetje proračuna pa je potrebna tričetrtinska večina predstavnikov držav članic pogodbenic.

4. Odbor za proračun sprejme svoj poslovnik.

5. Odbor za proračun med svojimi člani izvoli predsednika za tri leta. Ta mandat se lahko podaljša.

Člen 14

Svetovalni odbor

1. Svetovalni odbor:

(a) pomaga upravnemu odboru pri pripravi imenovanja sodnikov sodišča;

(b) predsedstvu daje predloge iz člena 15 statuta za smernice za usposabljanje sodnikov iz člena 19 ter

(c) upravnemu odboru daje mnenja o zahtevah glede usposobljenosti iz člena 48(2).

2. Svetovalni odbor sestavljajo patentni sodniki ter strokovnjaki za patentno pravo in patentne spore z najvišjimi priznanimi sposobnostmi. Imenujejo se za šest let v skladu s postopkom, določenim v statutu. Ta mandat se lahko podaljša.

3. Sestava svetovalnega odbora zagotavlja obsežno ustrezno strokovno znanje in zastopanost vseh držav članic pogodbenic. Člani svetovalnega odbora so pri opravljanju svojih nalog popolnoma samostojni in jih ne zavezujejo nobena navodila.
4. Svetovalni odbor sprejme svoj poslovnik.
5. Svetovalni odbor med svojimi člani izvoli predsednika za tri leta. Ta mandat se lahko podaljša.

POGLAVJE III

Sodniki sodišča

Člen 15

Merila primernosti za imenovanje sodnikov

1. Sodišče ima pravno in tehnično usposobljene sodnike. Sodniki zagotavljajo najvišje standarde usposobljenosti in imajo dokazane izkušnje pri patentnih sporih.
2. Pravno usposobljeni sodniki so ustrezno usposobljeni za imenovanje v sodniško službo v državi članici pogodbenici.
3. Tehnično usposobljeni sodniki imajo univerzitetno izobrazbo in dokazano strokovno znanje na področju tehnike. Imajo tudi dokazano poznavanje civilnega prava in postopkov, povezanih s patentnimi spori.

Člen 16

Postopek imenovanja

1. Svetovalni odbor pripravi seznam najprimernejših kandidatov za imenovanje na mesto sodnikov sodišča v skladu s statutom.
2. Na podlagi tega seznama upravni odbor soglasno imenuje sodnike sodišča.
3. Izvedbene določbe za imenovanje sodnikov so v statutu.

Člen 17

Sodna neodvisnost in nepristranskost

1. Sodišče, njegovi sodniki in sodni tajnik uživajo sodno neodvisnost. Sodnikov pri opravljanju njihovih nalog ne zavezujejo nobena navodila.

2. Pravno usposobljeni sodniki in tehnično usposobljeni sodniki sodišča s polnim delovnim časom ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti, niti pridobitne niti nepridobitne, razen če upravni odbor ne odobri izjeme.

3. Ne glede na odstavek 2 opravljanje mandata sodnikov ne izključuje opravljanja drugih sodniških nalog na nacionalni ravni.

4. Opravljanje mandata tehnično usposobljenih sodnikov sodišča, ki niso zaposleni s polnim delovnim časom, ne izključuje opravljanja drugih nalog, če ni nasprotja interesov.

5. Pri nasprotju interesov sodnik ne sodeluje v sodnem postopku. Pravila, ki urejajo nasprotja interesov, so določena v statutu.

Člen 18

Skupina sodnikov

1. Skupina sodnikov se ustanovi v skladu s statutom.
2. Skupino sodnikov sestavljajo vsi pravno in tehnično usposobljeni sodniki sodišča prve stopnje, ki so sodniki sodišča s polnim ali nepolnim delovnim časom. V skupini sodnikov je vsaj en tehnično usposobljen sodnik z ustreznim znanjem in izkušnjami za vsako področje tehnike. Tehnično usposobljeni sodniki iz skupine sodnikov so na voljo tudi pritožbenemu sodišču.
3. Sodnike iz skupine sodnikov v ustrezne oddelke dodeli predsednik sodišča prve stopnje, kadar je to določeno s tem sporazumom ali statutom. Dodelitev sodnikov temelji na njihovem pravnem ali tehničnem strokovnem znanju, znanju jezikov in ustreznih izkušnjah. Z dodelitvijo sodnikov se zagotavlja enako visoka kakovost dela in enako visoka raven pravnega in tehničnega strokovnega znanja v vseh senatih sodišča prve stopnje.

Člen 19

Usposabljanje

1. Določi se usposabljanje za sodnike, podrobnosti katerega so določene v statutu, da se izboljša in poveča razpoložljivo strokovno znanje o patentnih sporih in zagotovi široka geografska porazdelitev tega posebnega znanja in izkušenj. Zmogljivosti za to usposabljanje so v Budimpešti.
2. Usposabljanje je usmerjeno zlasti na:
 - (a) pripravništvo na nacionalnih patentnih sodiščih ali oddelkih sodišča prve stopnje, ki vključuje sodelovanje pri velikem številu patentnih sporov;

- (b) izboljšanje znanja jezikov;
- (c) tehnične vidike patentnega prava;
- (d) razširjanje znanja in izkušenj o civilnih postopkih za tehnično usposobljene sodnike;
- (e) pripravo sodniških kandidatov.

3. Usposabljanje je stalno. Vsi sodniki sodišča se redno srečujejo, da razpravljajo o razvoju patentnega prava in zagotavljajo doslednost sodne prakse sodišča.

POGLAVJE IV

Primarnost prava Unije, odgovornost in pristojnosti držav članic pogodbenic

Člen 20

Primarnost in spoštovanje prava Unije

Sodišče pravo Unije v celoti uporablja in spoštuje njegovo primarnost.

Člen 21

Predlogi za predhodno odločanje

Ker je sodišče skupno vsem državam članicam pogodbenicam in je del njihovega pravosodnega sistema, sodeluje, kakor vsa nacionalna sodišča, s Sodiščem Evropske unije, da se zagotovi pravilna uporaba in enotna razlaga prava Unije, zlasti v skladu s členom 267 PDEU. Odločitve Sodišča Evropske unije so za sodišče zavezujoče.

Člen 22

Odgovornost za škodo zaradi kršitev prava Unije

1. Kadar škoda nastane zato, ker pritožbeno sodišče krši pravo Unije, so zanjo solidarno odgovorne države članice pogodbenice kar je skladno s pravom Unije glede nepogodbene odgovornosti držav članic za škodo, ki nastane, kadar nacionalna sodišča kršijo pravo Unije.

2. Taka odškodninska tožba se vložijo proti državi članici pogodbenici, v kateri ima tožnik stalno prebivališče ali glavno poslovno enoto, če nima stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, pa poslovno enoto, in sicer pri pristojnem organu te države članice pogodbenice. Če tožnik v nobeni državi članici pogodbenici nima stalnega prebivališča ali glavne

poslovne enote oziroma v primeru, kadar nima stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, poslovne enote, lahko tako tožbo proti državi članici pogodbenici, v kateri ima sedež pritožbeno sodišče, vložijo pri pristojnem organu te države članice pogodbenice.

Pristojni organ pri vseh vprašanjih, ki jih pravo Unije ali ta sporazum ne urejata, uporabi na *lex fori*, razen njegovega mednarodnega zasebnega prava. Tožnik je upravičen do celotnega zneska odškodnine, ki jo določi pristojni organ in poravna država članica pogodbenice, proti kateri je bila vložena tožba.

3. Država članica pogodbenica, ki je izplačala odškodnino, je upravičena do sorazmernega prispevka drugih držav članic pogodbenic, določenega v skladu s postopkom iz člena 37(3) in (4). Podrobna pravila, ki urejajo prispevke držav članic pogodbenic iz tega odstavka, določi upravni odbor.

Člen 23

Odgovornost držav članic pogodbenic

Za dejanja sodišča so neposredno odgovorne vsaka posamezna država članica pogodbenica, vključno za namene členov 258, 259 in 260 PDEU, vse države članice pogodbenice skupaj.

POGLAVJE V

Pravni viri in materialno pravo

Člen 24

Pravni viri

1. Sodišče ob popolnem upoštevanju člena 20 pri obravnavi zadeve, predložene na podlagi tega sporazuma, svoje odločitve utemelji na:

- (a) pravu Unije, vključno z Uredbo (EU) št. 1257/2012 in Uredbo Sveta (EU) št. 1260/2012⁽¹⁾;
- (b) tem sporazumu;
- (c) EPK;
- (d) drugih mednarodnih sporazumih, ki se uporabljajo za patente in so zavezujoči za vse države članice pogodbenice, ter
- (e) nacionalnem pravu.

⁽¹⁾ Uredba Sveta (EU) št. 1260/2012 z dne 17. decembra 2012 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva v zvezi z veljavno ureditvijo prevajanja (UL L 361, 31.12.2012, str. 89), vključno z vsemi naknadnimi spremembami.

2. Če sodišče utemeljuje svoje odločitve na podlagi nacionalnega prava, po potrebi tudi prava držav, ki niso pogodbenice, se pravo, ki se uporablja, določi:

- (a) z določbami prava Unije, ki se neposredno uporabljajo in zajemajo pravila mednarodnega zasebnega prava, ali
- (b) če ni določb prava Unije, ki se neposredno uporabljajo ali če se ne uporabljajo, z mednarodnimi akti, ki zajemajo pravila mednarodnega zasebnega prava, ali
- (c) če ni določb iz točk (a) in (b), z nacionalnimi določbami mednarodnega zasebnega prava, ki jih določi sodišče.

3. Pravo držav, ki niso pogodbenice, se uporablja, kadar je tako določeno z uporabo pravil iz odstavka 2, zlasti glede členov 25 do 28, 54, 55, 64, 68 in 72.

Člen 25

Pravica do preprečevanja neposredne uporabe izuma

Patent daje imetniku pravico, da kateri koli tretji osebi, ki nima njegovega soglasja, prepreči, da:

- (a) izdeluje, ponuja, daje v promet ali uporablja izdelek, ki je predmet patenta, ali uvaža ali skladišči izdelek v te namene;
- (b) uporablja postopek, ki je predmet patenta, ali, če tretja oseba ve ali bi morala vedeti, da je uporaba postopka brez soglasja imetnika patenta prepovedana, ponuja postopek za uporabo na ozemlju držav članic pogodbenic, v katerih ima ta patent učinek;
- (c) ponuja, daje v promet, uporablja, uvaža ali v ta namen skladišči izdelek, ki ga je pridobila neposredno s postopkom, ki je predmet patenta.

Člen 26

Pravica do preprečevanja posredne uporabe izuma

1. Patent zagotavlja imetniku pravico, da kateri koli tretji osebi, ki nima njegovega soglasja, prepreči, da osebam, ki niso upravičene do izkoriščanja patentiranega izuma, na ozemlju držav članic pogodbenic, v katerih ima ta patent

učinek, dobavlja ali ponuja dobavo sredstev, ki so povezana z delom, ki je bistven za uveljavitev tega izuma, če tretja oseba ve ali bi morala vedeti, da so navedena sredstva primerna in namenjena za uveljavitev tega izuma.

2. Odstavek 1 se ne uporablja, če so sredstva izdelki splošne porabe, razen če tretja oseba njihovega prejemnika ne napeljuje k dejanjem, prepovedanim v skladu s členom 25.

3. Osebe, ki storijo dejanja iz člena 27(a) do (e), se ne štejejo za stranke, upravičene do izkoriščanja izuma v smislu odstavka 1.

Člen 27

Omejitve učinkov patenta

Pravice iz patenta ne veljajo za:

- (a) dejanja, storjena zasebno in za negospodarske namene;
- (b) dejanja, storjena v poskusne namene, ki se nanašajo na predmet patentiranega izuma;
- (c) uporabo biološkega materiala za gojenje ali odkrivanje in razvoj drugih rastlinskih sort;
- (d) dejanja, dovoljena v skladu s členom 13(6) Direktive 2001/82/ES ⁽¹⁾ ali členom 10(6) Direktive 2001/83/ES ⁽²⁾ v zvezi s katerim koli patentom, s katerim je zaščiten izdelek v smislu navedenih direktiv;
- (e) neposredno posamično pripravljane zdravila v lekarni na podlagi zdravniškega recepta ali dejanja, ki se nanašajo na tako pripravljeno zdravilo;
- (f) uporabo patentiranega izuma na krovu plovil držav Mednarodne unije za varstvo industrijske lastnine (Pariške unije) ali članic Svetovne trgovinske organizacije, ki niso države članice pogodbenice, v katerih ima ta patent učinek, v ladijskem trupu takih plovil, strojih, škripčevju, palubni opremi in drugi ladijski opremi, če ta plovila začasno ali naključno priplujejo v vode države članice pogodbenice, v kateri ima ta patent učinek, če se izum tam uporablja izključno za potrebe plovila;

⁽¹⁾ Direktiva 2001/82/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini (UL L 311, 28.11.2001, str. 1), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

⁽²⁾ Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL L 311, 28.11.2001, str. 67), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

(g) uporabo patentiranega izuma med izdelavo ali pri delovanju zrakoplovov, kopenskih vozil ali drugih prevoznih sredstev držav Mednarodne unije za varstvo industrijske lastnine (Pariške unije) ali članic Svetovne trgovinske organizacije, ki niso države članice pogodbenice, v katerih ima ta patent učinek, ali v opremi teh zrakoplovov ali kopenskih vozil, kadar začasno ali naključno vstopijo na ozemlje države članice pogodbenice, v kateri ima ta patent učinek;

(h) dejanja iz člena 27 Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944 ⁽¹⁾, če ta dejanja zadevajo zrakoplove države pogodbenice navedene konvencije, ki ni država članica pogodbenice, v kateri ima ta patent učinek;

(i) pridelke, ki jih uporabljajo kmetje za razširjanje ali razmnoževanje na svojih posestvih, če je imetnik patenta razmnoževalni material prodal kmetom za kmetovanje ali če je bil ta material kako drugače tržen oziroma če se je to izvajalo s soglasjem imetnika patenta. Obseg in pogoji te uporabe ustrezajo tistim, določenim v členu 14 Uredbe (ES) št. 2100/94 ⁽²⁾;

(j) zaščiteno živino, ki jo uporabljajo kmetje ta kmetovanje, če je imetnik patenta živino za razplod ali drug živalski razmnoževalni material prodal kmetom ali če je bila ta živina ali material kako drugače tržen kmetom ali če se je to izvajalo s soglasjem imetnika patenta. Taka uporaba vključuje zagotavljanje živali ali drugega živalskega razmnoževalnega materiala za kmetijske dejavnosti, ne pa tudi njihove prodaje v okviru komercialne dejavnosti razmnoževanja ali zanjo;

(k) dejanja in uporabo pridobljenih informacij, kot je dovoljeno v skladu s členoma 5 in 6 Direktive 2009/24/ES ⁽³⁾ ter zlasti njenimi določbami o dekompiliranju in interoperabilnosti, ter

(l) dejanja, dovoljena v skladu s členom 10 Direktive 98/44/ES ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Mednarodna organizacija civilnega letalstva (ICAO), Čikaška konvencija, dokument 7300/9 (9. izdaja, 2006).

⁽²⁾ Uredba Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL L 227, 1.9.1994, str. 1), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

⁽³⁾ Direktiva 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L 111, 5.5.2009, str. 16), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

⁽⁴⁾ Direktiva 98/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 1998 o pravnem varstvu biotehnoloških izumov (UL L 213, 30.7.1998, str. 13), vključno z njenimi naknadnimi spremembami.

Člen 28

Pravica na podlagi predhodne uporabe izuma

Vsaka oseba, ki bi ob podelitvi nacionalnega patenta za izum imela v državi članici pogodbenici pravico na podlagi predhodne uporabe tega izuma ali pravico osebnega lastništva tega izuma, ima v tej državi članici pogodbenici enake pravice iz patenta za isti izum.

Člen 29

Izčrpanje pravic iz evropskega patenta

Pravice iz evropskega patenta ne vključujejo dejanj v zvezi z izdelkom, ki je zaščiten s tem patentom, potem ko je imetnik patenta ta izdelek dal na trg v Evropski uniji ali je bilo to storjeno z njegovim soglasjem, razen če ni utemeljenega razloga, da imetnik patenta nasprotuje nadaljnjemu trženju izdelka.

Člen 30

Učinki dodatnih varstvenih certifikatov

Dodatni varstveni certifikat daje iste pravice, kot patent in zanj veljajo enake omejitve in obveznosti.

POGLAVJE VI

Mednarodna sodna pristojnost

Člen 31

Mednarodna sodna pristojnost

Mednarodna sodna pristojnost sodišča se določi v skladu z Uredbo (EU) št. 1215/2012 ali, kadar je primerno, na podlagi Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (Luganska konvencija) ⁽⁵⁾.

Člen 32

Pristojnost sodišča

1. Sodišče ima izključno pristojnost v zvezi s:

(a) tožbami za dejanske ali grozeče kršitve patentov in dodatnih varstvenih certifikatov ter povezanimi ugovori, vključno z nasprotnimi tožbami v zvezi z licencami;

(b) tožbami za ugotovitev nekršitve patentov in dodatnih varstvenih certifikatov;

⁽⁵⁾ Konvencija o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisana v Luganu 30. oktobra 2007, vključno z vsemi naknadnimi spremembami.

- (c) tožbami za začasne in zaščitne ukrepe in prepovedi;
- (d) tožbami za razveljavitev patentov in ugotovitev ničnosti dodatnih varstvenih certifikatov;
- (e) nasprotnimi tožbami za razveljavitev patentov in ugotovitev ničnosti dodatnih varstvenih certifikatov;
- (f) tožbami zaradi škode ali za nadomestilo, ki izhajajo iz začasnega varstva, ki se pridobi z objavljeno prijavo evropskega patenta;
- (g) tožbami v zvezi z uporabo izuma pred podelitvijo patenta ali s pravico na podlagi predhodne uporabe izuma;
- (h) tožbami za nadomestilo za licence na podlagi člena 8 Uredbe (EU) št. 1257/2012 ter
- (i) tožbami v zvezi z odločitvami Evropskega patentnega urada pri izvajanju nalog iz člena 9 Uredbe (EU) št. 1257/2012.

2. Sodišča držav članic pogodbenic ostajajo pristojna za tožbe, povezane s patenti in dodatnimi varstvenimi certifikati, ki ne spadajo v izključno pristojnost sodišča.

Člen 33

Pristojnost oddelkov sodišča prve stopnje

1. Brez poseganja v odstavek 7 tega člena se tožbe iz člena 32(1)(a), (c), (f) in (g) vložijo na:

- (a) lokalnem oddelku, ki ga gosti država članica pogodbenica, v kateri nastane oziroma bi lahko nastala dejanska ali grozeča kršitev, ali regionalnem oddelku, v katerem ta država članica pogodbenica sodeluje, ali
- (b) lokalnem oddelku, ki ga gosti država članica pogodbenica, v kateri ima tožena stranka, ali, če je več toženih strank, ena od toženih strank stalno prebivališče ali glavno poslovno enoto, če nima stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, pa poslovno enoto, ali regionalnem oddelku, v katerem ta država članica pogodbenica sodeluje. Tožba se lahko proti več toženim strankam vložijo, če so tožene stranke v poslovnem odnosu in če se tožba nanaša na isto domnevno kršitev.

Tožbe iz člena 32(1)(h) se vložijo na lokalnem ali regionalnem oddelku v skladu s točko (b) prvega pododstavka.

Tožbe proti toženim strankam, ki imajo stalno prebivališče ali glavno poslovno enoto, če nimajo stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, pa poslovno enoto, zunaj ozemlja držav članic pogodbenic, se vložijo na lokalnem ali regionalnem oddelku v skladu s točko (a) prvega pododstavka ali osrednjem oddelku.

Če država članica pogodbenica ne gosti lokalnega oddelka in ne sodeluje v regionalnem oddelku, se tožbe vložijo na osrednjem oddelku.

2. Če tožbo iz člena 32(1)(a), (c), (f), (g) ali (h) obravnava oddelk sodišča prve stopnje, se nobena tožba iz člena 32(1)(a), (c), (f), (g) ali (h) med istimi strankami o istem patentu ne more vložiti na nobenem drugem oddelku.

Če tožbo iz člena 32(1)(a) obravnava regionalni oddelk in če je bila kršitev na ozemlju treh ali več regionalnih oddelkov, zadevni regionalni oddelk primer na zahtevo tožene stranke preda osrednjemu oddelku.

Če se tožba med istimi strankami o istem patentu vložijo na več različnih oddelkih, je za celotno zadevo pristojen oddelk, ki je prvi začel postopek, vsak oddelk, ki je postopek začel pozneje, pa v skladu s poslovnikom tožbo razglasi za nedopustno.

3. Pri tožbi zaradi kršitve iz člena 32(1)(a) se lahko vložijo nasprotna tožba za razveljavitev iz člena 32(1)(e). Zadevni lokalni ali regionalni oddelk lahko po zaslišanju strank po prosti presoji odloči, da:

- (a) se nadaljujeta postopka v zvezi s tožbo zaradi kršitve in nasprotno tožbo za razveljavitev, ter zahteva, naj predsednik sodišča prve stopnje iz skupine sodnikov v skladu s členom 18(3) dodeli tehnično usposobljenega sodnika z znanjem in izkušnjami na ustreznem področju tehnike;
- (b) se nasprotna tožba za razveljavitev preda v odločanje osrednjemu oddelku in se prekine ali nadaljuje postopek v zvezi s tožbo zaradi kršitve ali
- (c) se v dogovoru s strankami primer preda v odločanje osrednjemu oddelku.

4. Tožbe iz člena 32(1)(b) in (d) se vložijo na osrednjem oddelku. Če pa je bila tožba zaradi kršitve iz člena 32(1)(a) med istimi strankami v zvezi s istim patentom vložena na lokalnem ali regionalnem oddelku, se tožbe lahko vložijo samo na istem lokalnem ali regionalnem oddelku.

5. Če tožbo za razveljavitve iz člena 32(1)(d) obravnava osrednji oddelek, se lahko tožba zaradi kršitve iz člena 32(1)(a) med istimi strankami v zvezi z istim patentom vloži na katerem koli oddelku v skladu z odstavkom 1 tega člena ali na osrednjem oddelku. Zadevni lokalni ali regionalni oddelek ukrepa po prosti presoji v skladu z odstavkom 3 tega člena.

6. Tožba za ugotovitev nekršitve iz člena 32(1)(b), ki jo obravnava osrednji oddelek, se prekine, če se v treh mesecih od datuma, ko je bila vložena tožba na osrednjem oddelku, na lokalnem ali regionalnem oddelku vloži tožba zaradi kršitve iz člena 32(1)(a) med istima strankama ali med imetnikom izključne licence in stranko, ki v zvezi z istim patentom zahteva ugotovitev nekršitve.

7. Stranki se lahko dogovorita, da se tožbe iz člena 32(1)(a) do (h) vložijo na oddelku po njuni izbiri, vključno z osrednjim oddelkom.

8. Tožbe iz člena 32(1)(d) in (e) se lahko vložijo, ne da bi tožnik vložil ugovor pred Evropskim patentnim uradom.

9. Tožbe iz člena 32(1)(i) se vložijo na osrednjem oddelku.

10. Stranke obvestijo sodišče o katerem koli nerešenem postopku razveljavitve, omejitve ali ugovora, ki se obravnava pred Evropskim patentnim uradom, ter o zahtevi za pospešeno obravnavo postopkov pred Evropskim patentnim uradom. Sodišče lahko prekine postopek, če se lahko pričakuje hitra odločitev Evropskega patentnega urada.

Člen 34

Ozemeljska veljavnost odločitev

Odločitve sodišča za evropski patent veljajo na ozemlju držav članic pogodbenic, na katerih ima evropski patent učinek.

POGLAVJE VII

Mediacija in arbitraža pri patentih

Člen 35

Center za mediacijo in arbitražo za patente

1. Ustanovi se center za mediacijo in arbitražo za patente (v nadaljnjem besedilu: center). Sedeža sta v Ljubljani in Lizboni.
2. Center zagotavlja storitve za mediacijo in arbitražo pri sporih v zvezi s patenti, ki spadajo v področje uporabe tega sporazuma. Člen 82 se smiselno uporablja za vse poravnave, dosežene z uporabo storitev centra, vključno z mediacijo. Patenta ni mogoče razveljaviti ali omejiti z mediacijo ali arbitražo.
3. Center pripravi pravila o mediaciji in arbitraži.
4. Center pripravi seznam mediatorjev in arbitrov za pomoč strankam pri reševanju sporov.

DEL II

FINANČNE DOLOČBE

Člen 36

Proračun sodišča

1. Proračun sodišča se financira iz lastnih finančnih prihodkov sodišča in vsaj v prehodnem obdobju iz člena 83 po potrebi iz prispevkov držav članic pogodbenic. Proračun je uravnotežen.
2. Lastni finančni prihodki sodišča zajemajo sodne takse in druge prihodke.
3. Sodne takse določi upravni odbor. Sestavlja jih fiksna pristojbina skupaj z dodatno pristojbino nad določeno zgornjo mejo, ki se določi glede na vrednost. Znesek sodnih taks se določi tako, da se zagotovi primerno ravnotežje med načelom poštenega dostopa do sodišč, zlasti za mala in srednja podjetja, mikropodjetja, fizične osebe, nepridobitne organizacije, univerze in javne raziskovalne ustanove, ter ustreznim prispevkom strank za storitve sodišča, ob upoštevanju gospodarske koristi, ki jo imajo zadevne stranke, in cilja, da se sodišče financira iz lastnih sredstev, ki so uravnotežena. Znesek sodnih taks redno pregleduje upravni odbor. Uvedejo se lahko usmerjeni podporni ukrepi za mala in srednja podjetja ter mikropodjetja.
4. Če sodišče iz lastnih sredstev ni zmožno uravnotežiti svojega proračuna, mu države članice pogodbenice dodelijo posebne finančne prispevke.

Člen 37

Financiranje sodišča

1. Stroški poslovanja sodišča se krijejo iz proračuna sodišča v skladu s statutom.

Države članice pogodbenice, ki ustanovijo lokalni oddelek, morajo zagotoviti tudi zmogljivosti zanj. Države članice pogodbenice, ki si delijo regionalni oddelek, morajo skupaj zagotoviti tudi zmogljivosti zanj. Države članice pogodbenice, ki gostijo osrednji oddelek, njegove oddelke ali pritožbeno sodišče, zagotovijo zmogljivosti zanje. te države članice pogodbenice v začetnem prehodnem obdobju sedmih let od dneva začetka veljavnosti tega sporazuma zagotavljajo tudi upravno podporno osebje brez poseganja v kadrovske predpise za to osebje.

2. Države članice pogodbenice z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma zagotovijo začetne finančne prispevke, potrebne za ustanovitev sodišča.

3. V začetnem prehodnem obdobju sedmih let od dneva začetka veljavnosti tega sporazuma se prispevek vsake države članice pogodbenice, ki je ratificirala Sporazum ali pristopila k njemu pred začetkom njegove veljavnosti, izračuna na podlagi števila evropskih patentov, ki imajo učinek na ozemlju te države z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma, in števila evropskih patentov, v zvezi s katerimi so bile pred sodišči te države v treh letih pred začetkom veljavnosti tega sporazuma vložene tožbe zaradi kršitve ali za razveljavitev.

V istem začetnem prehodnem obdobju sedmih let se prispevki držav članic, ki ratificirajo Sporazum ali pristopijo k njemu po začetku njegove veljavnosti, izračunajo na podlagi števila evropskih patentov, ki imajo učinek na ozemlju države, ki ratificira Sporazum ali pristopi k njemu, na dan ratifikacije ali pristopa, in števila evropskih patentov, v zvezi s katerimi so bile pred sodišči države, ki ratificira Sporazum ali pristopi k njemu, v treh letih pred ratifikacijo ali pristopom vložene tožbe zaradi kršitve ali za razveljavitev.

4. Po koncu začetnega prehodnega obdobja sedmih let, po katerem se pričakuje, da se sodišče financira iz lastnih sredstev, se prispevki držav članic pogodbenic, če bi bili potrebni, določijo na podlagi lestvice, ki se uporablja pri porazdelitvi pristojbin za letno podaljšanje veljavnosti evropskih patentov z notnim učinkom in velja v času, ko so prispevki potrebni.

Člen 38

Financiranje usposabljanja sodnikov

Usposabljanje sodnikov se financira iz proračuna sodišča.

Člen 39

Financiranje centra

Stroški poslovanja centra se financirajo iz proračuna sodišča.

DEL III

ORGANIZACIJA IN POSTOPKOVNE DOLOČBE

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 40

Statut

1. V statutu so določene podrobnosti o organizaciji in delovanju sodišča.

2. Statut je priložen temu sporazumu. Spreminja se lahko z odločitvijo upravnega odbora na podlagi predloga sodišča ali predloga države članice pogodbenice po posvetovanju s sodiščem. Takšne spremembe ne smejo biti v nasprotju s tem sporazumom in ga ne spreminjati.

3. Statut zagotavlja čim uspešnejše in stroškovno učinkovito delovanje sodišča ter pravičen dostop do pravnega varstva.

Člen 41

Poslovnik

1. V poslovniku so določene podrobnosti postopkov pred sodiščem, ki so skladne s tem sporazumom in statutom.

2. Poslovnik sprejme upravni odbor na podlagi obsežnega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi. Od Evropske komisije se zahteva predhodno mnenje o skladnosti poslovnika s pravom Unije.

Poslovnik se lahko spremeni z odločitvijo upravnega odbora na podlagi predloga sodišča in po posvetovanju z Evropsko komisijo. Takšne spremembe ne smejo biti v nasprotju s tem sporazumom ali statutom in ju ne spreminjati.

3. Poslovník zagotavlja najvišjo kakovost odločitev sodišča ter čim uspešnejšo in stroškovno učinkovito organizacijo postopkov. Zagotavlja pravično ravnotežje legitimnih interesov vseh strank. Omogoča potrebno možnost lastne presoje sodnikov brez negativnega vpliva na predvidljivost postopka za stranke.

Člen 42

Sorazmernost in pravičnost

1. Sodišče obravnava spore sorazmerno glede na njihov pomen in zahtevnost.

2. Sodišče zagotovi, da se pravila, postopki in pravna sredstva iz tega sporazuma in statuta uporabljajo pravično in nepristransko ter da ne izkrivljajo konkurence.

Člen 43

Vodenje primerov

Sodišče vodi postopke v skladu s poslovníkom brez negativnega vpliva na svobodo strank, da določijo predmet in dokaze v njihovem primeru.

Člen 44

Elektronski postopki

Sodišče čim bolj izkoristi možnost uporabe elektronskih postopkov, kot so elektronska predložitev vlog strank in predložitev dokazov v elektronski obliki ter videokonference, v skladu s poslovníkom.

Člen 45

Javni postopki

Postopki so javni, razen če jih sodišče po potrebi ne določi za tajne, če je to v interesu ene izmed strank ali drugih vpletenih oseb ali v splošnem interesu pravičnosti ali javnega reda.

Člen 46

Pravna in poslovna sposobnost

Stranka v postopku pred sodiščem je lahko katera koli fizična ali pravna oseba ali kateri koli organ, enakovreden pravni osebi, ki ima pravico sprožiti postopek v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 47

Stranke

1. Imetnik patenta ima pravico vlagati tožbe pred sodiščem.

2. Če v licenčnem sporazumu ni določeno drugače, lahko imetnik izključne licence v zvezi s patentom vlaga tožbe pred sodiščem pod enakimi pogoji kot imetnik patenta, če je slednji o tem prej obveščen.

3. Imetnik neizključne licence ne more vlagati tožbe pred sodiščem, če imetnik patenta o tem prej ni obveščen in je to v licenčnem sporazumu izrecno dovoljeno.

4. Imetnik patenta se lahko pridruži tožbam, ki jih imetnik licence vlaga pred sodiščem.

5. V tožbi zaradi kršitve, ki jo vloži imetnik licence, veljavnosti patenta ni mogoče izpodbijati, če imetnik patenta ne sodeluje v postopku. Če želi stranka v tožbi zaradi kršitve izpodbijati veljavnost patenta, mora vložiti tožbo proti imetniku patenta.

6. Vse druge fizične ali pravne osebe ali organi, ki imajo pravico vlagati tožbe v skladu z nacionalnim pravom in so povezani s patentom, lahko vlagajo tožbe v skladu s poslovníkom.

7. Vse fizične ali pravne osebe ali organi, ki imajo pravico vlagati tožbe v skladu z nacionalnim pravom in na katere se nanaša odločitev Evropskega patentnega urada na podlagi izvajanja nalog iz člena 9 Uredbe (EU) št. 1257/2012, lahko vlagajo tožbe iz člena 32(1)(i).

Člen 48

Zastopanje

1. Stranke zastopajo odvetniki, pooblaščenici za zastopanje pred sodiščem države članice pogodbenice.

2. Druga možnost je, da stranke zastopajo evropski patentni zastopniki, ki lahko delujejo kot poklicni zastopniki pred Evropskim patentnim uradom v skladu s členom 134 EPK in so ustrezno usposobljeni, kot so na primer imetniki evropskega certifikata za reševanje patentnih sporov.

3. Zahteve za usposobljenost v skladu z odstavkom 2 določijo upravni odbor. Sodni tajnik hrani seznam evropskih patentnih zastopnikov, ki imajo pravico do zastopanja strank pred sodiščem.

4. Zastopnike strank lahko spremljajo patentni zastopniki, ki imajo pravico izreči se na zaslišanjih pred sodiščem v skladu s poslovníkom.

5. Zastopniki strank imajo pravice in imunitete, potrebne za neodvisno opravljanje svojih nalog, vključno s pravico, da ne razkrivajo sporočil, izmenjanih med njimi in stranko in katero koli drugo osebo v postopkih pred sodiščem, pod pogoji, ki jih določa poslovnik, razen če se ta stranka tej pravici izrecno ne odpove.

6. Zastopniki strank ne smejo napačno prikazovati primerov ali dejstev pred sodiščem, z zavedanjem ali če so utemeljeni razlogi, da bi to morali vedeti.

7. Zastopanje v skladu z odstavkoma 1 in 2 tega člena ni potrebno v postopkih iz člena 32(1)(i).

POGLAVJE II

Jezik postopka

Člen 49

Jezik postopka pred sodiščem prve stopnje

1. Jezik postopka na katerem koli lokalnem ali regionalnem oddelku je tisti uradni jezik Evropske unije, ki je uradni jezik ali eden od uradnih jezikov države članice pogodbenice, ki gosti zadevni oddelek, ali uradni jezik(-i), ki ga (jih) določijo države članice pogodbenice, ki si delijo regionalni oddelek.

2. Države članice pogodbenice lahko ne glede na odstavek 1 za jezik postopka na njihovem lokalnem ali regionalnem oddelku določijo enega ali več uradnih jezikov Evropskega patentnega urada.

3. Stranke se lahko dogovorijo, da se za jezik postopka uporabi jezik, v katerem je bil podeljen patent, kar mora odobriti pristojni senat. Če senat ne odobri njihove izbire, lahko stranke zaprosijo, naj se primer prenese na osrednji oddelek.

4. V dogovoru s strankami lahko pristojni senat po potrebi in zaradi primernosti in poštenosti odloči, da se za jezik postopka uporabi jezik, v katerem je bil podeljen patent.

5. Predsednik sodišča prve stopnje lahko na zahtevo ene od strank ter po zaslišanju drugih strank in pristojnega senata, da se zagotovi poštenost in ob upoštevanju vseh pomembnih okoliščin, vključno s stališči strank, zlasti stališčem tožene stranke, odloči, da se za jezik postopka uporabi jezik, v katerem je bil podeljen patent. Predsednik sodišča prve stopnje v tem primeru oceni potrebo po posebni ureditvi za prevajanje in tolmačenje.

6. Jezik postopka na osrednjem oddelku je jezik, v katerem je bil podeljen zadevni patent.

Člen 50

Jezik postopka pred pritožbenim sodiščem

1. Jezik postopka pred pritožbenim sodiščem je jezik postopka pred sodiščem prve stopnje.

2. Stranke se lahko ne glede na odstavek 1 dogovorijo, da se za jezik postopka uporabi jezik, v katerem je bil podeljen patent.

3. Pritožbeno sodišče lahko izjemoma, in če je ustrezno, v skladu z dogovorom s strankami odloči, da je jezik celotnega postopka ali dela postopka drug uradni jezik države članice pogodbenice.

Člen 51

Druge ureditve glede jezikov

1. Vsak senat sodišča prve stopnje in pritožbenega sodišča ima možnost, da ne zahteva prevoda če je to ustrezno.

2. Vsak oddelek sodišča prve stopnje in pritožbeno sodišče na zahtevo ene od strank zagotovi tolmačenje na ustnih postopkih v pomoč strankam, če je to ustrezno.

3. Ne glede na člen 49(6) lahko, kadar o tožbi zaradi kršitve odloča osrednji oddelek, tožena stranka, ki ima stalno prebivališče, glavno poslovno enoto ali poslovno enoto v državi članici, zahteva prevod zadevnih dokumentov v jezik države članice, v kateri ima stalno prebivališče ali glavno poslovno enoto, če nima stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, pa poslovno enoto, v teh okoliščinah:

(a) pristojnost je dodeljena osrednjemu oddelku v skladu s tretjim ali četrtem pododstavkom člena 33(1);

(b) jezik postopka na osrednjem oddelku je jezik, ki ni uradni jezik države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče ali glavno poslovno enoto, če nima stalnega prebivališča ali glavne poslovne enote, pa poslovno enoto, in

(c) tožena stranka ne pozna zadosti jezika postopka.

POGLAVJE III

Postopki pred sodiščem

Člen 52

Pisni, vmesni in ustni postopki

1. V skladu s poslovnikom so postopki pred sodiščem pisni, vmesni in ustni. Vsi postopki so prilagodljivi in uravnoteženi.

2. Sodnik, ki po pooblastilu celotnega senata deluje kot poročevalec, v vmesnem postopku po koncu pisnega postopka po potrebi skliče vmesno obravnavo. Sodnik s strankami preuči zlasti možnost poravnave, vključno z mediacijo in/ali arbitražo, pri čemer so na voljo zmogljivosti centra iz člena 35.

3. Stranke imajo v ustnem postopku možnost, da ustrezno pojasnijo svoje trditve. Sodišče se lahko ob soglasju strank odpove ustnemu zaslišanju.

Člen 53

Dokazi

1. Dokazi se lahko v postopkih pred sodiščem dajejo ali pridobivajo zlasti na te načine:

- (a) zaslihanje strank;
- (b) zahteve za informacije;
- (c) predložitev dokumentov;
- (d) zaslihanje prič;
- (e) izvedenska mnenja;
- (f) ogled;
- (g) primerjalni testi in preizkusi;
- (h) pisne izjave pod prisego.

2. V poslovniku je določen postopek za zbiranje takih dokazov. Sodišče nadzira zasliševanje prič in izvedencev, ki je omejeno na to, kar je potrebno.

Člen 54

Dokazno breme

Brez poseganja v člen 24(2) in (3) dokazno breme nosi stranka, ki se na te dokaze opira.

Člen 55

Obrnjeno dokazno breme

1. Brez poseganja v člen 24(2) in (3) se, če je predmet patenta postopek za izdelavo novega izdelka, za enak izdelek, ki je bil izdelan brez soglasja imetnika patenta, brez nasprotnega dokaza šteje, da je bil izdelan po patentiranem postopku.

2. Načelo iz odstavka 1 velja tudi, če obstaja velika verjetnost, da je bil enak izdelek izdelan po patentiranem postopku, imetnik patenta pa kljub ustreznim prizadevanjem ni mogel ugotoviti, kateri postopek je bil dejansko uporabljen za enak izdelek.

3. Pri navajanju nasprotnega dokaza se upoštevajo legitimni interesi tožene stranke v zvezi z varovanjem njenih proizvodnih in poslovnih skrivnosti.

POGLAVJE IV

Pooblastila sodišča

Člen 56

Splošna pooblastila sodišča

1. Sodišče lahko določi ukrepe, postopke in sredstva, kakor so določeni v tem sporazumu, ter svoje odločitve dodatno pogojuje v skladu s poslovnikom.

2. Sodišče ustrezno upošteva interese strank in pred izdajo odločitve vsem strankam ponudi možnost zaslihanja, razen če to ni združljivo z učinkovito izvršitvijo takšne odločitve.

Člen 57

Sodni izvedenci

1. Sodišče lahko brez poseganja v možnost strank, da predložijo dokaze izvedencev, kadar koli imenuje sodne izvedence, da bi pridobilo strokovno mnenje o posameznih vidikih primera. Sodišče izvedencu priskrbi vse potrebne informacije za oblikovanje strokovnega mnenja.

2. Sodišče zato v skladu s poslovnikom pripravi okviren seznam izvedencev. Ta seznam hrani sodni tajnik.

3. Sodni izvedenci morajo biti neodvisni in nepristranski. Pravila iz člena 7 statuta o nasprotju interesov, ki veljajo za sodnike, se smiselno uporabljajo za sodne izvedence.

4. Strokovna mnenja, ki jih sodišču predložijo sodni izvedenci, so dostopna strankam, ki lahko k tem mnenjem dajo pripombe.

Člen 58

Varstvo zaupnih podatkov

Zaradi varstva poslovne skrivnosti, osebnih podatkov ali drugih zaupnih informacij stranke v postopku ali tretje osebe oziroma zaradi preprečitve zlorabe dokazov, lahko sodišče odredi, naj se zbiranje in uporaba dokazov v postopku pred sodiščem omeji oziroma prepreči ali pa naj se dostop do teh dokazov omeji na določene osebe.

Člen 59

Dokazni sklep

1. Na zahtevo stranke, ki je predložila primerno razpoložljive dokaze, ki so v zadostno podporo njenim zahtevam, in je pri utemeljevanju teh zahtev navedla dokaze, s katerimi razpolaga nasprotna stranka ali tretja oseba, lahko sodišče odredi, naj nasprotna stranka ali tretja oseba predloži take dokaze ob upoštevanju varstva zaupnih podatkov. Tak sklep ne sme povzročiti obveznosti samoobtožbe.

2. Sodišče lahko ob upoštevanju varstva zaupnih podatkov na zahtevo stranke pod enakimi pogoji, kot so navedeni v odstavku 1, odredi predložitev bančnih, finančnih ali poslovnih dokumentov, s katerimi razpolaga nasprotna stranka.

Člen 60

Sklep o zavarovanju dokazov in pregledu prostorov

1. Sodišče lahko ob upoštevanju varstva zaupnih podatkov še pred začetkom postopka za odločanje o vsebini zadeve na zahtevo tožnika, ki je predložil primerno razpoložljive dokaze v podporo svoji trditvi, da patent je ali bo kršen, odredi takojšnje in učinkovite začasne ukrepe za zavarovanje ustreznih dokazov v zvezi z domnevnimi kršitvami.

2. Taki ukrepi lahko zajemajo podroben opis z jemanjem vzorcev ali brez njega ali fizični zaseg izdelkov, s katerimi se krši patent, v ustreznih primerih pa materiala in opreme, ki se uporabljata pri izdelovanju in/ali distribuciji teh izdelkov, ter pripadajoče dokumentacije.

3. Sodišče lahko še pred začetkom postopka za odločanje o vsebini zadeve na zahtevo tožnika, ki je predložil dokaze v podporo svoji trditvi, da patent je ali bo kršen, odredi pregled prostorov. Prostore pregleda oseba, ki jo v skladu s poslovníkom določi sodišče.

4. Tožnik pri pregledu prostorov ni prisoten, lahko pa ga zastopa neodvisen strokovnjak, katerega ime mora biti navedeno v sklepu sodišča.

5. Ukrepi se, po potrebi brez zaslišanja druge stranke, odredijo zlasti takrat, ko bi lahko bila zaradi vsakršnega odlašanja imetniku patenta povzročena nepopravljiva škoda ali ko je očitno tveganje za uničenje dokazov.

6. Če se ukrepi za zavarovanje dokazov ali pregled prostorov odredijo brez zaslišanja druge stranke, je treba vpletene strani o tem nemudoma obvestiti, in sicer najpozneje takoj po izvedbi teh ukrepov. Na zahtevo vpletenih strani se opravi pregled, vključno z možnostjo zaslišanja, da bi se v razumnem času po obvestilu o ukrepih lahko sprejela odločitev, ali naj se ukrepi spremenijo, razveljavijo ali potrdijo.

7. Pogoj za ukrepe za zavarovanje dokazov je lahko, da tožnik predloži ustrezno varščino ali enakovredno zavarovanje, namenjeno zagotavljanju nadomestila za morebitno povzročeno škodo, ki bi jo utrpela tožena stranka, kot je predvideno v odstavku 9.

8. Sodišče zagotovi, da se na zahtevo tožene stranke ne glede na zahtevano odškodnino ukrepi za zavarovanje dokazov razveljavijo ali kako drugače prenehajo veljati, če tožnik v 31 kalendarjskih dneh ali 20 delovnih dneh, odvisno od tega, kateri rok je daljši, pred sodiščem ne vloži tožbe, ki privede do odločitve o vsebini zadeve.

9. Če se ukrepi za zavarovanje dokazov razveljavijo oziroma prenehajo veljati zaradi kakršnega koli dejanja ali opustitve tožnika ali če se pozneje ugotovi, da ni bilo kršitve ali nevarnosti za kršitev patenta, lahko sodišče na zahtevo tožene stranke tožniku naloži, naj toženi stranki zagotovi ustrezno nadomestilo za kakršno koli škodo, ki bi jo utrpela zaradi teh ukrepov.

Člen 61

Sklepi za zamrznitev

1. Sodišče lahko na zahtevo tožnika, ki je predložil primerno razpoložljive dokaze v podporo svoji trditvi, da patent je ali bo kršen, še pred začetkom postopka o vsebini zadeve od stranke zahteva, da svojega premoženja ne umakne s področja pod njegovo pristojnostjo in da ne posluje z nobenim premoženjem, ne glede na to, ali spada v njegovo pristojnost ali ne.

2. Za ukrepe iz tega člena se smiselno uporablja člen 60(5) do (9).

Člen 62

Začasni ukrepi in ukrepi zavarovanja

1. Sodišče lahko domnevnemu kršilcu ali posredniku, katerega storitve uporablja domnevni kršilec, odredi začasno prepoved s katero prepreči morebitne neizbežne kršitve, začasno prepoved nadaljevanja domnevne kršitve, po potrebi s ponavljajočimi se denarnimi kaznimi, ali to nadaljevanje domnevne kršitve pogojuje z vložitvijo jamstev, namenjenih zagotavljanju nadomestila imetniku pravice.

2. Sodišče po prosti presoji oceni interese strank in upošteva zlasti morebitno škodo, ki bi jo vsaki povzročil izrek ali zavrnitev prepovedi.

3. Sodišče lahko odredi tudi zaseg ali izročitev izdelkov, za katere se domneva, da kršijo patent, da bi preprečilo dajanje teh izdelkov na trg ali trgovanje z njimi. Če tožnik dokaže, da bi lahko okoliščine ogrozile povračilo škode, lahko sodišče odredi preventivni zaseg premičnega in nepremičnega premoženja domnevnega kršilca, vključno z blokiranjem njegovih bančnih računov in drugega premoženja.

4. Sodišče lahko ob upoštevanju ukrepov iz odstavkov 1 in 3 od tožnika zahteva, naj zagotovi ustrezne dokaze, da bi se v zadostni meri prepričalo, ali je tožnik imetnik pravice, ali je njegova pravica kršena in ali je tako kršenje neizbežno.

5. Za ukrepe iz tega člena se smiselno uporablja člen 60(5) do (9).

Člen 63

Trajne sodne prepovedi

1. Sodišče lahko, če je sprejeta odločitev, ki ugotavlja kršitev patenta, kršilcu odredi prepoved, s katero prepove nadaljevanje kršitve. Sodišče lahko tako prepoved odredi tudi posredniku, katerega storitve uporablja tretja oseba za kršitev patenta.

2. Po potrebi se neupoštevanje prepovedi iz odstavka 1 sankcionira s ponavljajočimi se denarnimi kaznimi, ki se plačajo sodišču.

Člen 64

Popravljalni ukrepi v postopkih zaradi kršitve

1. Sodišče lahko, ne glede na škodo, ki jo ima oškodovana stranka zaradi kršitve, in brez kakršnega koli nadomestila, na zahtevo tožnika odredi, naj se sprejmejo ustrezni ukrepi v zvezi z izdelki, za katere je bilo ugotovljeno, da kršijo patent, in po potrebi ukrepi v zvezi z materialom in opremo, ki se uporabljata zlasti za nastanek ali proizvodnjo teh izdelkov.

2. Taki ukrepi so:

(a) ugotovitev kršitve;

(b) umik izdelkov s trga;

(c) ukrep, s katerim se onemogoči kršitev v povezavi z izdelkom;

(d) dokončen umik izdelkov s trga ali

(e) uničenje izdelkov in/ali materiala in opreme.

3. Sodišče odredi, da se ti ukrepi izvedejo na stroške kršilca, razen če obstajajo posebni razlogi, da se ukrepa drugače.

4. Sodišče pri proučitvi zahtev za popravljalne ukrepe na podlagi tega člena upošteva potrebo po sorazmernosti med težo kršitve in pravnimi sredstvi, ki se odredijo, pripravljenost kršilca, da material preoblikuje, tako da se z njim ne bo več kršil patent, ter interese tretjih oseb.

Člen 65

Odločitev o veljavnosti patenta

1. Sodišče odloči o veljavnosti patenta na podlagi tožbe za razveljavitev ali nasprotne tožbe za razveljavitev.

2. Sodišče lahko patent v celoti ali delno razveljavi izključno iz razlogov iz členov 138(1) in 139(2) EPK.

3. Če se razlogi za razveljavitev le delno nanašajo na patent, se ta brez poseganja v člen 138(3) EPK omeji z ustrezno spremembo zahtevkov in delno razveljavi.

4. Šteje se, da patent v obsegu, v katerem je bil razveljavljen, že od samega začetka ni imel učinkov iz členov 64 in 67 EPK.

5. Če sodišče v končni odločbi v celoti ali delno razveljavi patent, pošlje kopijo odločbe Evropskemu patentnemu uradu, za evropske patente pa patentnemu uradu zadevne države članice pogodbenice.

Člen 66

Pristojnosti sodišča v zvezi z odločitvami Evropskega patentnega urada

1. Sodišče lahko v tožbah iz člena 32(1)(i) izvaja vse pristojnosti, ki jih ima Evropski patentni urad v skladu s členom 9 Uredbe (EU) št. 1257/2012, vključno s popravki registra enotnega patentnega varstva.

2. V tožbah iz člena 32(1)(i) stranke z odstopanjem od člena 69 krijejo lastne stroške.

Člen 67

Pristojnost odreditve sporočanja informacij

1. Sodišče lahko kot odgovor na utemeljeno in sorazmerno zahtevo tožnika ter v skladu s poslovníkom odredi, naj kršilec tožnika obvesti o:

- (a) izvoru in prodajnih poteh izdelkov ali postopkov, s katerimi se krši patent;
- (b) količini izdelanih, proizvedenih, dobavljenih, prejetih ali naročenih izdelkov, s katerimi se krši patent, in njihovi ceni ter
- (c) identiteti tretje osebe, ki je vključena v izdelavo, proizvodnjo ali prodajo izdelkov, s katerimi se krši patent ali uporablja tak postopek.

2. Sodišče lahko v skladu s poslovníkom kateri koli tretji osebi:

- (a) pri kateri so bili najdeni izdelki, s katerimi se krši patent za gospodarske namene, oziroma je uporabljala tak postopek za gospodarske namene;
- (b) za katero je bilo ugotovljeno, da za gospodarske namene opravlja storitve, ki se uporabljajo pri kršitvah, ali
- (c) za katero je oseba iz točk (a) ali (b) navedla, da je vključena v izdelavo, proizvodnjo ali prodajo izdelkov ali postopkov, s katerimi se krši patent, oziroma v opravljanje storitev,

odredi, naj tožniku zagotovi podatke iz odstavka 1.

Člen 68

Odškodnina

1. Sodišče na zahtevo oškodovane stranke kršilcu, ki je zavestno kršil patent ali je imel utemeljene razloge, da bi moral vedeti, da krši patent, naloži plačilo odškodnine oškodovani stranki, ki ustreza škodi, ki jo je dejansko utrpela zaradi kršitve.

2. Pri oškodovani stranki se po možnosti znova vzpostavi stanje, v katerem bi bila, če ne bi bilo kršitve. Kršilec se s kršitvijo ne sme okoristiti. Vendar pa odškodnina ne sme biti kaznovalna.

3. Sodišče pri določitvi odškodnine:

(a) upošteva vse ustrezne vidike, kot so negativne gospodarske posledice, vključno z izgubo dobička, ki jih je utrpela oškodovana stranka, morebiten neupravičeno pridobljeni dobiček kršilca, in če je primerno, neekonomske dejavnike, kot je nepremoženjska škoda, ki jo je zaradi kršitve utrpela oškodovana stranka, ali

(b) kot drugo možnost točki (a) lahko v ustreznih primerih določi pavšalno odškodnino na podlagi dejavnikov, kot so vsaj višina licenčnin ali pristojbin, ki bi jo kršilec moral plačati, če bi zaprosil za dovoljenje za uporabo patenta.

4. Sodišče lahko odredi povrnitev dobička ali plačilo nadomestila, če kršilec ni zavestno kršil patenta ali ni imel utemeljenih razlogov, da bi moral vedeti, da krši patent.

Člen 69

Pravni stroški

1. Utemeljene in sorazmerne pravne stroške ter druge stroške stranke, ki je bila v pravdi uspešna, načeloma krije stranka, ki ni bila uspešna, razen če načelo pravičnosti ne zahteva drugače, in sicer do zgornje meje, določene v skladu s poslovníkom.

2. V izjemnih okoliščinah ali če je stranka le delno uspešna, lahko sodišče odredi, naj se stroški pravično porazdelijo ali naj stranke krijejo lastne stroške.

3. Stranka bi morala kriti vse nepotrebne stroške, ki jih je povzročila sodišču ali drugi stranki.

4. Sodišče lahko na zahtevo tožene stranke od tožnika zahteva, naj zagotovi ustrezno jamstvo za pravne stroške in druge izdatke tožene stranke, ki bi jih tožnik morda moral kriti, zlasti v primerih iz členov 59 do 62.

Člen 70

Sodne takse

1. Stranke v postopkih pred sodiščem plačajo sodne takse.

2. Sodne takse se plačajo vnaprej, razen če v poslovniku ni določeno drugače. Stranka, ki ni plačala predpisane sodne takse, je lahko izločena iz nadaljnega sodelovanja v postopku.

Člen 71

Pravna pomoč

1. Stranka, ki je fizična oseba in ne more kriti celotnega ali delnega zneska stroškov postopka, lahko kadar koli zaprosi za pravno pomoč. Pogoji za dodelitev pravne pomoči so določeni v poslovniku.

2. Sodišče v skladu s poslovníkom odloči, ali naj se pravna pomoč dodeli v višini celotnega ali delnega zneska oziroma ali naj se zavrne.

3. Upravni odbor na predlog sodišča določi višino pravne pomoči in pravila v zvezi s kritjem njenih stroškov.

Člen 72

Zastaralni rok

Brez poseganja v člen 24(2) in (3) se lahko tožbe v zvezi z vsemi oblikami finančnega nadomestila vložijo najpozneje pet let po dnevu, ko je bil tožnik seznanjen z zadnjim dejstvom, ki bi lahko upravičilo tožbo, ali je imel utemeljene razloge, da bi se lahko seznanil z njim.

POGLAVJE V

Pritožbe

Člen 73

Pritožba

1. Stranka, ki ji v celoti ali delno ni uspelo s svojimi zahtevami, se lahko v dveh mesecih po obvestilu o odločbi zoper odločbo sodišča prve stopnje pritoži na pritožbeno sodišče.

2. Stranka, ki ji v celoti ali delno ni uspelo s svojimi zahtevami, se lahko zoper sklep sodišča prve stopnje pritoži na pritožbeno sodišče:

(a) za sklepe iz členov 49(5), 59 do 62 in 67 v petnajstih koledarskih dneh po tem, ko je bil tožnik obveščen o sklepu;

(b) za sklepe razen sklepov iz točke (a):

(i) skupaj s pritožbo na odločbo ali

(ii) če sodišče odobri vložitev pritožbe, v petnajstih dneh po obvestilu o odločbi sodišča.

3. Pritožba zoper odločbo ali sklep sodišča prve stopnje lahko temelji na pravnih vprašanjih in vprašanih dejanskega stanja.

4. Nova dejstva in novi dokazi se lahko v skladu s poslovníkom vložijo le, če jih stranka dejansko ni mogla vložiti med postopkom pred sodiščem prve stopnje.

Člen 74

Učinki pritožbe

1. Pritožba nima odločilnega učinka, razen če pritožbeno sodišče ne odloči drugače na utemeljeno prošnjo ene od strank. V poslovníku se zagotovi, da se taka odločitev nemudoma sprejme.

2. Ne glede na odstavek 1 ima pritožba zoper odločbo o ukrepih ali nasprotni tožbi za razveljavitev ali o ukrepih na podlagi člena 32(1)(i) vedno odložilni učinek.

3. Pritožba zoper sklep sodišča iz člena 49(5), členov 59 do 62 ali 67 ne prepreči nadaljevanja glavnega postopka. Vendar pa sodišče prve stopnje ne sme izreči odločbe v glavnem postopku, dokler se ne sprejme odločitev pritožbenega sodišča o sklepu, zoper katerega je bila vložena pritožba.

Člen 75

Odločitev o pritožbi in vrnitev zadeve

1. Če je pritožba v skladu s členom 73 utemeljena, pritožbeno sodišče razveljavi odločbo sodišča prve stopnje in izda končno odločbo. Pritožbeno sodišče lahko izjemoma in v skladu s poslovníkom vrne zadevo v odločanje sodišču prve stopnje.

2. Če je zadeva vrnjena sodišču prve stopnje v skladu z odstavkom 1, je sodišče prve stopnje glede pravnih vprašanj vezano na odločitev pritožbenega sodišča.

POGLAVJE VI

Odločbe

Člen 76

Podlaga za odločbe in pravica do zaslišanja

1. Sodišče odloča v skladu z zahtevami, ki jih predložijo stranke, in ne prisodi več, kot je zahtevano.
2. Odločitve o vsebini lahko temeljijo le na razlogih, dejstvih in dokazih, ki jih predložijo stranke ali so v postopek vključeni na podlagi sklepa sodišča ali o katerih so se stranke v postopku lahko izrazile.
3. Sodišče presoja dokaze prosto in neodvisno.

Člen 77

Formalne zahteve

1. V skladu s poslovníkom so odločbe in sklepi sodišča obrazloženi in v pisni obliki.
2. Odločbe in sklepi sodišča so v jeziku postopka.

Člen 78

Odločitve sodišča in ločena mnenja

1. V skladu s statutom sodišče sprejema odločbe in sklepe z večino v sodnem senatu. Pri izenačenem številu glasov prevlada glas predsedujočega sodnika.
2. V izjemnih okoliščinah lahko vsak sodnik sodnega senata izrazi ločeno mnenje, drugačno od odločitve sodišča.

Člen 79

Poravnava

Stranke lahko kadar koli med postopkom končajo zadevo s poravnavo, ki jo potrdi sodišče. Patenta s poravnavo ni mogoče razveljaviti ali omejiti.

Člen 80

Objava odločitev

Sodišče lahko na zahtevo tožnika in na stroške kršilca odredi ustrezne ukrepe za razširjanje informacije o odločitvi sodišča, vključno z njenim prikazom in popolno ali delno objavo v javnih medijih.

Člen 81

Obnova postopka

1. Zahteva za obnovo postopka po končni odločbi sodišča se lahko pri pritožbenem sodišču izjemoma vložijo le:

- (a) kadar stranka, ki zahteva obnovo postopka, odkrije dejstvo odločilnega pomena, ki pred izrekom odločbe stranki, ki zahteva obnovo postopka, ni bilo poznano; taka zahteva se lahko odobri le na podlagi dejanja, ki v skladu s končno odločbo nacionalnega sodišča pomeni kaznivo dejanje, ali
- (b) ob bistvenih kršitvah postopka, zlasti ko toženi stranki, ki ni nastopila pred sodiščem, ni bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno in na tak način, da bi lahko pripravila obrambo.

2. Zahteva za obnovo postopka se vložijo v desetih letih od datuma odločbe in najpozneje dva meseca od datuma odkritja novega dejstva ali kršitve postopka. Ta zahteva nima odložilnega učinka, razen če pritožbeno sodišče ne odloči drugače.

3. Če je zahteva za obnovo postopka utemeljena, lahko pritožbeno sodišče v skladu s poslovníkom v celoti ali delno razveljavi odločbo, ki je predmet obnove in ponovno začne postopek za novo sojenje in odločitev.

4. Osebam, ki uporabljajo patente iz odločbe, ki je predmet obnove, in delujejo v dobri veri, bi bilo treba omogočiti nadaljnjo uporabo teh patentov.

Člen 82

Izvrševanje odločb in sklepov

1. Odločbe in sklepi sodišča so izvršljivi v vseh državah članicah pogodbenicah. Odločbi sodišča se priloži sklep sodišča o njeni izvršljivosti.

2. Izvršitev odločbe je po potrebi lahko pogojena z varščino ali enakovrednim jamstvom, da se zagotovi nadomestilo za nastalo škodo, zlasti pri sodni prepovedi.

3. Brez poseganja v ta sporazum in statut postopke izvršbe ureja pravo države članice pogodbenice, v kateri poteka izvršba. Vsaka odločba sodišča se izvrši pod enakimi pogoji kot odločba, izdana v državi članici pogodbenici, v kateri poteka izvršba.

4. Če stranka ne izpolnjuje pogojev sklepa sodišča, ji je lahko naložena ponavljajoča se denarna kazen, ki se plača sodišču. Posamična kazen je sorazmerna s pomembnostjo sklepa, ki ga je treba izvršiti, in ne posega v pravico stranke do nadomestila ali jamstva.

DEL IV

PREHODNE DOLOČBE

Člen 83

Prehodna ureditev

1. V prehodnih sedmih letih po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma se še vedno lahko vloži tožba zaradi kršitve ali za razveljavitev evropskega patenta ali tožba zaradi kršitve ali za ugotovitev ničnosti dodatnega varstvenega certifikata, izdanega za izdelek, ki je varovan z evropskim patentom, na nacionalnih sodiščih ali drugih pristojnih nacionalnih organih.

2. Konec prehodnega obdobja ne vpliva na tožbe, ki se ob koncu prehodnega obdobja obravnavajo na nacionalnih sodiščih.

3. Če tožba še ni bila vložena na sodišču, ima imetnik ali prijavitelj evropskega patenta, ki je bil podeljen ali za katerega je bilo zaproseno pred koncem prehodnega obdobja iz odstavka 1 in po potrebi odstavka 5, pa tudi imetnik dodatnega varstvenega certifikata, izdanega za izdelek, ki je varovan z evropskim patentom, možnost izvzetja iz izključne pristojnosti sodišča. V ta namen o izvzetju obvesti sodno pisarno najpozneje en mesec pred potekom prehodnega obdobja. Izvzetje začne veljati ob vpisu v register.

4. Imetniki ali prijavitelji evropskega patenta ali imetniki dodatnega varstvenega certifikata, izdanega za izdelek, ki je varovan z evropskim patentom, ki so se odločili za izvzetje iz odstavka 3, lahko kadar koli umaknejo svojo zahtevo za izvzetje, razen če je bila tožba že vložena na nacionalnem sodišču. V tem primeru o tem obvestijo sodno pisarno. Umik zahteve za izvzetje začne veljati ob vpisu v register.

5. Pet let po začetku veljavnosti tega sporazuma upravni odbor opravi obširno posvetovanje z uporabniki patentnega

sistema in raziskavo o številu evropskih patentov in dodatnih varstvenih certifikatov, izdanih za izdelke, ki so varovani z evropskimi patenti, v zvezi s katerimi se na nacionalnih sodiščih še vedno vlagajo tožbe zaradi kršitve ali za razveljavitev ali ugotovitev ničnosti v skladu z odstavkom 1, o razlogih za to in posledicah. Na podlagi tega posvetovanja in mnenja sodišča se lahko upravni odbor odloči podaljšati prehodno obdobje za največ sedem let.

DEL V

KONČNE DOLOČBE

Člen 84

Podpis, ratifikacija in pristop

1. Ta sporazum je na voljo za podpis vsem državam članicam od 19. februarja 2013.

2. Ta sporazum se ratificira v skladu z notranjepravnimi zahtevami držav članic. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri generalnem sekretariatu Sveta Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: depozitar).

3. Država članica, ki je podpisala ta sporazum v skladu s členom 18(3) Uredbe (EU) št. 1257/2012 uradno obvesti Evropsko komisijo, da je ratificirala Sporazum, ko deponira svojo listino o ratifikaciji.

4. K temu sporazumu lahko pristopijo vse države članice. Listine o pristopu se deponirajo pri depozitarju.

Člen 85

Naloge depozitarja

1. Depozitar pripravi overjene verodostojne kopije tega sporazuma in jih pošlje vladam vseh držav članic podpisnic ali pristopnic.

2. Depozitar uradno obvesti vlade držav članic podpisnic ali pristopnic o:

(a) vsakem podpisu;

(b) deponiranju vsake listine o ratifikaciji ali pristopu;

(c) datumu začetka veljavnosti tega sporazuma.

3. Depozitar registrira ta sporazum pri sekretariatu Združenih narodov.

Člen 86

Trajanje Sporazuma

Ta sporazum velja nedoločen čas.

Člen 87

Pregled

1. Upravni odbor se sedem let po začetku veljavnosti tega sporazuma ali ko sodišče odloči v 2 000 zadevah zaradi kršitve, pri čemer se upošteva poznejši datum, nato pa po potrebi tudi v rednih presledkih obsežno posvetuje z uporabniki patentnega sistema o delovanju, učinkovitosti in stroškovni učinkovitosti sodišča ter zaupanju uporabnikov patentnega sistema v kakovost odločitev sodišča. Upravni odbor lahko na podlagi tega posvetovanja in mnenja sodišča sklene spremeniti ta sporazum, da bi izboljšal delovanje sodišča.

2. Upravni odbor lahko spremeni ta sporazum, da bi ga uskladil z mednarodno pogodbo o patentih ali pravom Unije.

3. Odločitev upravnega odbora, sprejeta na podlagi odstavkov 1 in 2, ne začne veljati, če država članica pogodbenica v 12 mesecih po sprejetju odločitve na podlagi svojih notranjih postopkov izjavi, da ne želi, da je ta odločitev zanjo zavezujoča. V takem primeru se skliče pregledna konferenca držav članic pogodbenic.

Člen 88

Jeziki Sporazuma

1. Ta sporazum je sestavljen v enem izvorniku v angleškem, francoskem in nemškem jeziku, pri čemer so besedila v vseh teh jezikih enako verodostojna.

2. Besedila tega sporazuma v uradnih jezikih držav članic pogodbenic, ki niso jeziki iz odstavka 1, so uradna besedila, če jih odobri upravni odbor. Pri razlikah v besedilih prevladajo besedila iz odstavka 1.

Člen 89

Začetek veljavnosti

1. Ta sporazum začne veljati 1. januarja 2014 ali prvi dan četrtega meseca po deponiranju trinajste listine o ratifikaciji ali pristopu v skladu s členom 84, kar zajema tudi tri države članice, v katerih je v letu pred letom podpisa tega sporazuma začelo učinkovati največ evropskih patentov, ali prvi dan četrtega meseca po začetku veljavnosti sprememb Uredbe (EU) št. 1215/2012, ki se nanašajo na ta sporazum, pri čemer se upošteva najpoznejši datum.

2. Ratifikacije ali pristopi po začetku veljavnosti tega sporazuma začnejo veljati prvi dan četrtega meseca po deponiranju listine o ratifikaciji ali pristopu.

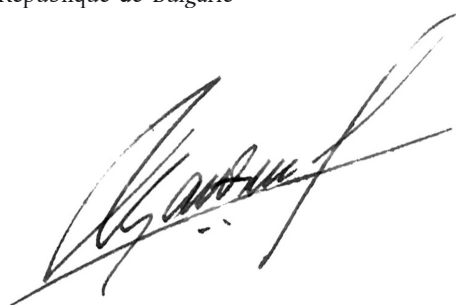
V potrditev navedenega so spodaj podpisani pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Bruslju, 19. februarja 2013, v angleškem, francoskem in nemškem jeziku, pri čemer so vsa besedila enako verodostojna, v enem samem izvorniku, ki se deponira v arhivu generalnega sekretariata Sveta Evropske unije.

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien
For the Kingdom of Belgium

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, horizontal oval shape with a vertical stroke through the center, followed by a long, sweeping horizontal line that ends in a small hook.

За Република България
Für die Republik Bulgarien
For the Republic of Bulgaria
Pour la République de Bulgarie

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized initial 'B' followed by several overlapping, curved strokes that form a complex, cursive shape.

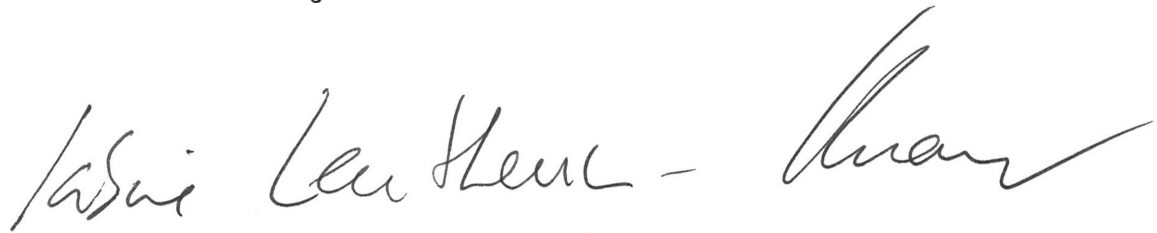
Za Českou republiku
Für die Tschechische Republik
For the Czech Republic
Pour la République tchèque

A handwritten signature in black ink, starting with a vertical line that curves into a loop, followed by another loop and a final vertical stroke.

For Kongeriget Danmark
Für das Königreich Dänemark
For the Kingdom of Denmark
Pour le Royaume du Danemark

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by several overlapping, curved strokes that form a complex, cursive shape.

Für die Bundesrepublik Deutschland
For the Federal Republic of Germany
Pour la République fédérale d'Allemagne

Eesti Vabariigi nimel
Für die Republik Estland
For the Republic of Estonia
Pour la République d'Estonie

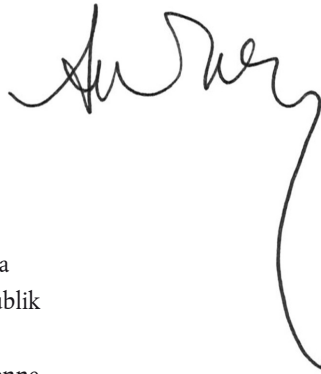
Thar cheann Na hÉireann
For Ireland
Für Irland
Pour l'Irlande

Για την Ελληνική Δημοκρατία
Für die Hellenische Republik
For the Hellenic Republic
Pour la République hellénique

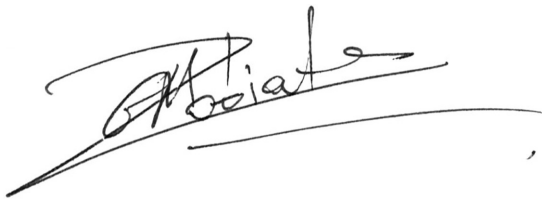
Pour la République française
Für die Französische Republik
For the French Republic

Per la Repubblica italiana
Für die Italienische Republik
For the Italian Republic
Pour la République italienne

Για την Κυπριακή Δημοκρατία
Für die Republik Zypern
For the Republic of Cyprus
Pour la République de Chypre

Latvijas Republikas vārdā –
Für die Republik Lettland
For the Republic of Latvia
Pour la République de Lettonie

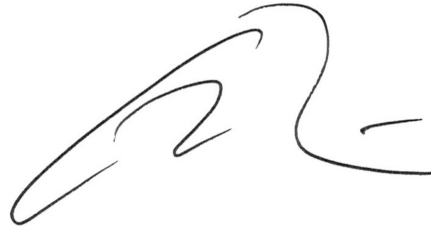
Lietuvos Respublikos vardu
Für die Republik Litauen
For the Republic of Lithuania
Pour la République de Lituanie

Pour le Grand-Duché de Luxembourg
Für das Grossherzogtum Luxemburg
For the Grand Duchy of Luxembourg

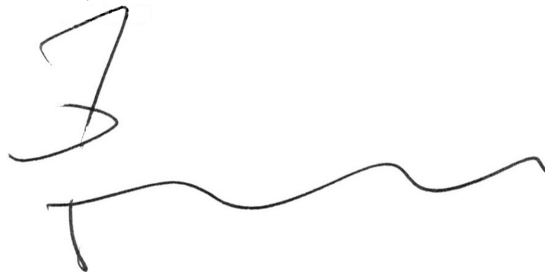
Magyarország részéről
Für Ungarn
For Hungary
Pour la Hongrie

Għal Malta
Für Malta
For Malta
Pour Malte

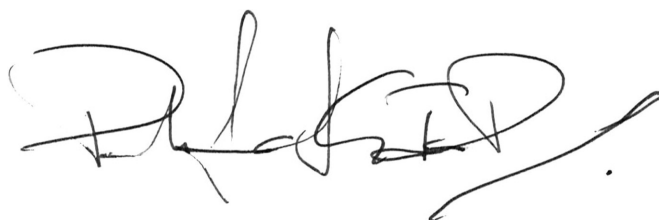
Voor het Koninkrijk der Nederlanden
Für das Königreich der Niederlande
For the Kingdom of the Netherlands
Pour le Royaume des Pays-Bas

Für die Republik Österreich
For the Republic of Austria
Pour la République d'Autriche

Pela República Portuguesa
Für die Portugiesische Republik
For the Portuguese Republic
Pour la République portugaise

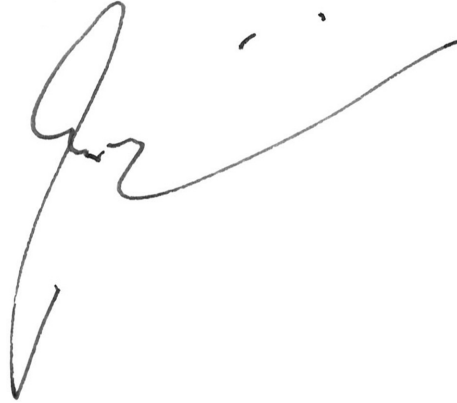
Pentru România
Für Rumänien
For Romania
Pour la Roumanie

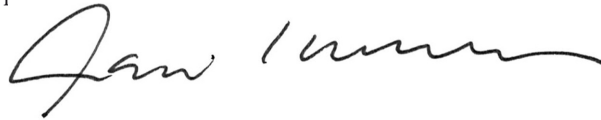
Za Republiko Slovenijo
Für die Republik Slowenien
For the Republic of Slovenia
Pour la République de Slovénie

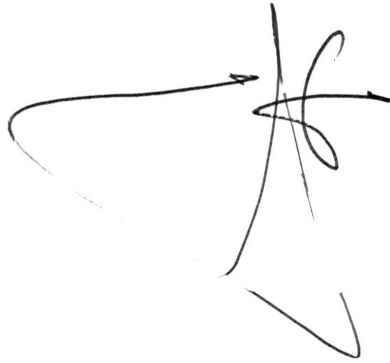
Za Slovenskú republiku
Für die Slowakische Republik
For the Slovak Republic
Pour la République slovaque

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a long, sweeping horizontal stroke that ends in a small upward tick.

Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland
Für die Republik Finnland
For the Republic of Finland
Pour la République de Finlande

A handwritten signature in black ink, starting with a large 'J' and followed by several horizontal, wavy lines.

För Konungariket Sverige
Für das Königreich Schweden
For the Kingdom of Sweden
Pour le Royaume de Suède

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized initial 'S' with a long horizontal stroke extending to the left.

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
Für das Vereinigte Königreich-Grossbritannien und Nordirland
Pour le Royaume-Uni-de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord

A handwritten signature in black ink, starting with a large 'J' and followed by several horizontal, wavy lines.

PRILOGA I

STATUT ENOTNEGA SODIŠČA ZA PATENTE

Člen 1

Področje uporabe statuta

Ta statut vsebuje institucionalno in finančno ureditev za Enotno sodišče za patente, ustanovljeno s členom 1 Sporazuma.

POGLAVJE I

SODNIKI

Člen 2

Pogoji za imenovanje sodnikov

1. Vse osebe, ki so državljani države članice pogodbenice in izpolnjujejo pogoje iz člena 15 Sporazuma in iz tega statuta, se lahko imenujejo za sodnike.
2. Sodniki obvladajo vsaj en uradni jezik Evropskega patentnega urada.
3. Izkušnje pri reševanju patentnih sporov, ki jih je treba dokazati pred imenovanjem v skladu s členom 15(1) Sporazuma, se lahko pridobijo z usposabljanjem iz člena 11(4)(a) tega statuta.

Člen 3

Imenovanje sodnikov

1. Sodniki so imenovani po postopku iz člena 16 Sporazuma.
2. Razpis za prosta delovna mesta se javno objavi in vsebuje ustrezna merila o izpolnjevanju pogojev iz člena 2. Svetovalni odbor da mnenje o ustreznosti kandidatov za položaj sodnika sodišča. Mnenju je priložen seznam najustrežnejših kandidatov. Seznam vsebuje najmanj dvakrat toliko kandidatov, kot je prostih delovnih mest. Svetovalni odbor lahko pred sprejetjem odločitve o imenovanju po potrebi priporoči, naj se kandidat za delovno mesto sodnika udeleži usposabljanja za reševanje patentnih sporov iz člena 11(4)(a).
3. Upravni odbor pri imenovanju sodnikov zagotovi najboljše pravno in tehnično strokovno znanje ter uravnoteženo sestavo sodišča na najširši mogoči geografski podlagi med državljani držav članic pogodbenic.
4. Upravni odbor imenuje toliko sodnikov, kot je potrebno za ustrezno delovanje sodišča. Najprej imenuje potrebno število sodnikov za ustanovitev vsaj enega senata v vsakem oddelku sodišča prve stopnje in vsaj dveh senatov v pritožbenem sodišču.
5. V sklep upravnega odbora, s katerim se imenujejo pravno usposobljeni sodniki s polnim ali nepolnim delovnim časom in tehnično usposobljeni sodniki s polnim delovnim časom, se navedeta stopnja sodišča in/ali oddelk sodišča prve stopnje, za katero ali katerega se imenuje vsak sodnik in področje tehnike ali področja, za katera se imenuje tehnično usposobljeni sodnik.
6. Tehnično usposobljeni sodniki s krajšim delovnim časom se imenujejo za sodnike sodišča in so vključeni v skupino sodnikov na podlagi svojega posebnega znanja in izkušenj. Z imenovanjem teh sodnikov sodišča se zagotovi, da so pokrita vsa področja tehnike.

*Člen 4***Mandat sodnikov**

1. Mandat sodnikov traja šest let in se začne z dnem, določenim v listini o imenovanju. Lahko so ponovno imenovani.
2. Če ni posebnih določb o datumu, mandat začne teči z dnem listine o imenovanju.

*Člen 5***Imenovanje članov svetovalnega odbora**

1. Vsaka država članica pogodbenica predlaga člana svetovalnega odbora, ki izpolnjuje zahteve iz člena 14(2) Sporazuma.
2. Člane svetovalnega odbora soglasno imenuje upravni odbor.

*Člen 6***Prisega**

Pred nastopom funkcije sodniki javno prisežejo, da bodo svoje naloge opravljali nepristransko in vestno ter da bodo varovali tajnost posvetovanj sodišča.

*Člen 7***Nepristranskost**

1. Takoj po prisegi sodniki podpišejo izjavo, s katero se slovesno zavežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem poteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po poteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in preudarno.
2. Sodniki ne smejo sodelovati pri postopku v zadevi, pri kateri:
 - (a) so sodelovali kot svetovalci;
 - (b) so bili stranka ali delovali v imenu ene od strank;
 - (c) so dali mnenje kot člani katerega koli sodišča, pritožbenega senata, arbitražnega senata ali senata za mediacijo, preiskovalne komisije ali v kateri koli drugi vlogi;
 - (d) imajo v zvezi z eno od strank osebne ali finančne koristi ali
 - (e) so sorodstveno povezani z eno od strank ali zastopniki strank.
3. Če sodnik iz kakšnega posebnega razloga meni, da ne more sodelovati pri odločanju ali preiskavi v določeni zadevi, o tem ustrezno obvesti predsednika pritožbenega sodišča, sodnik sodišča prve stopnje pa predsednika sodišča prve stopnje. Če predsednik pritožbenega sodišča ali, če gre za sodnika sodišča prve stopnje, predsednik sodišča prve stopnje iz kakšnega posebnega razloga meni, da sodnik ne bi smel sodelovati pri določeni zadevi ali o njej odločati, predsednik pritožbenega sodišča ali predsednik sodišča prve stopnje to pisno utemelji in zadevnega sodnika o tem ustrezno uradno obvesti.

4. Vse stranke v postopku lahko ugovarjajo, da sodnik sodeluje v postopku iz enega od razlogov iz odstavka 2 ali zaradi utemeljenega suma, da je pristranski.
5. O vseh težavah pri uporabi tega člena odloča predsedstvo v skladu s poslovnikom. Zadevni sodnik je zaslisan, vendar ne sodeluje pri odločanju.

Člen 8

Imuniteta sodnikov

1. Sodniki uživajo imuniteto pred sodnimi postopki. Po prenehanju mandata še naprej uživajo imuniteto za svoja dejanja, storjena pri opravljanju uradnih nalog.
2. Predsedstvo lahko imuniteto odvzame.
3. Če je bila sodniku odvzeta imuniteta in je proti njemu sprožen kazenski postopek, sme temu sodniku soditi v kateri koli državi članici pogodbenici le sodišče, pristojno za sojenje sodnikom, ki pripadajo najvišji sodni oblasti v državi.
4. Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske unije se uporablja za sodnike sodišča, brez poseganja v določbe glede imunitete sodnikov pred sodnimi postopki iz tega statuta.

Člen 9

Prenehanje nalog

1. Naloga sodnika se razen ob zamenjavi po poteku mandata sodnika na podlagi člena 4 ali smrti končajo z njegovim odstopom.
2. Če sodnik odstopi, se pismo o odstopu naslovi na predsednika pritožbenega sodišča, če gre za sodnika sodišča prve stopnje, pa na predsednika sodišča prve stopnje, ki ga nato pošlje predsedniku upravnega odbora.
3. Sodnik ohrani svoj mandat, dokler njegov naslednik ne prevzame svojih nalog, razen če se ne uporabi člen 10.
4. Vsako prosto mesto se zapolni z imenovanjem novega sodnika za preostanek mandata njegovega predhodnika.

Člen 10

Razrešitev

1. Sodnik je lahko razrešen s položaja ali so mu odvzete druge ugodnosti le, če predsedstvo sklene, da ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja. Zadevni sodnik je zaslisan, vendar ne sodeluje pri odločanju.
2. Sodni tajnik sodišča to odločitev sporoči predsedniku upravnega odbora.
3. Ob odločitvi o razrešitvi sodnika postane to mesto prosto z uradnim obvestilom o tej odločitvi.

Člen 11

Usposabljanje

1. Ustrezno in redno usposabljanje sodnikov se zagotovi v okviru usposabljanja iz člena 19 Sporazuma. Predsedstvo sprejme pravila usposabljanja, ki zagotavljajo izvajanje in popolno skladnost usposabljanja.

2. Usposabljanje zagotavlja osnovo za izmenjavo izkušenj in možnost za razprave, zlasti:
 - (a) z organizacijo tečajev, konferenc, seminarjev, delavnic in simpozijev;
 - (b) s sodelovanjem z mednarodnimi organizacijami in izobraževalnimi inštituti na področju intelektualne lastnine ter
 - (c) s spodbujanjem in podpiranjem nadaljnjega poklicnega usposabljanja.
3. Pripravijo se letni delovni program in smernice za usposabljanje, ki za vsakega sodnika vsebujejo letni načrt usposabljanja z opredelitvijo sodnikovih glavnih potreb po usposabljanju v skladu s pravili usposabljanja.
4. Poleg tega usposabljanje:
 - (a) zagotavlja ustrezno usposabljanje kandidatov za sodnike in novo imenovanih sodnikov sodišča;
 - (b) podpira projekte s ciljem omogočanja sodelovanja med zastopniki, patentnimi zastopniki in sodiščem.

Člen 12

Plačilo

Upravni odbor določi plačilo predsednika pritožbenega sodišča, predsednika sodišča prve stopnje, sodnikov, sodnega tajnika, namestnika sodnega tajnika in osebja.

POGLAVJE II

ORGANIZACIJSKE DOLOČBE

ODDELEK 1

Skupne določbe

Člen 13

Predsednik pritožbenega sodišča

1. Sodniki pritožbenega sodišča med svojimi člani izvolijo predsednika pritožbenega sodišča za mandat treh let. Predsednik pritožbenega sodišča je lahko dvakrat ponovno izvoljen.
2. Predsednika pritožbenega sodišča se izvoli s tajnim glasovanjem. Izvoljen je sodnik, ki dobi absolutno večino. Če noben sodnik ne dobi absolutne večine, se z drugim glasovanjem izvoli sodnik, ki dobi največ glasov.
3. Predsednik pritožbenega sodišča usmerja sodne dejavnosti in vodenje pritožbenega sodišča ter predseduje pritožbenemu sodišču, ki zaseda na občni seji.
4. Če se mesto predsednika pritožbenega sodišča izprazni pred potekom njegovega mandata, se za preostanek mandata izvoli naslednik.

Člen 14

Predsednik sodišča prve stopnje

1. Sodniki sodišča prve stopnje s polnim delovnim časom med svojimi člani izvolijo predsednika sodišča prve stopnje za tri leta. Predsednik sodišča prve stopnje je lahko dvakrat ponovno izvoljen.

2. Prvi predsednik sodišča prve stopnje je državljani države članice pogodbenice, v kateri je sedež osrednjega oddelka.
3. Predsednik sodišča prve stopnje usmerja sodne dejavnosti in upravljanje sodišča prve stopnje.
4. Člen 13(2) in (4) se smiselno uporablja za predsednika sodišča prve stopnje.

Člen 15

Predsedstvo

1. Predsedstvo sestavljajo predsednik pritožbenega sodišča, ki ima vlogo predsedujočega, predsednik sodišča prve stopnje, dva sodnika pritožbenega sodišča, izvoljena med njegovimi člani, trije sodniki sodišča prve stopnje s polnim delovnim časom, izvoljeni med njegovimi člani, in sodni tajnik, ki nima glasovalne pravice.
2. Predsedstvo opravlja svoje naloge v skladu s tem statutom. Brez poseganja v lastne pristojnosti lahko nekatere naloge dodeli enemu izmed svojih članov.
3. Predsedstvo je pristojno za vodenje sodišča, zlasti pa:
 - (a) pripravlja predloge za spremembo poslovnika v skladu s členom 41 Sporazuma in predloge o finančnih predpisih sodišča;
 - (b) pripravlja letni proračun, letne računovodske izkaze in letno poročilo sodišča ter jih predloži proračunskemu odboru;
 - (c) določa smernice za program usposabljanja sodnikov in nadzira njegovo izvajanje;
 - (d) sprejema odločitve o imenovanju in razrešitvi sodnega tajnika in namestnika sodnega tajnika;
 - (e) določa predpise, ki urejajo sodno pisarno in sodne podpisarne;
 - (f) daje mnenja v skladu s členom 83(5) Sporazuma.
4. Odločitve predsedstva iz členov 7, 8, 10 in 22 se sprejmejo brez prisotnosti sodnega tajnika.
5. Predsedstvo lahko veljavno odloča samo ob prisotnosti ali ustrezni zastopanosti vseh članov. Odločitve se sprejemajo z večino glasov.

Člen 16

Osebj

1. Uradniki in drugi uslužbenci sodišča pomagajo predsedniku pritožbenega sodišča, predsedniku sodišča prve stopnje, sodnikom in sodnemu tajniku. Odgovorni so sodnemu tajniku, ki je podrejen predsedniku pritožbenega sodišča in predsedniku sodišča prve stopnje.
2. Upravni odbor pripravi kadrovske predpise za uradnike in druge uslužbence sodišča.

Člen 17

Sodne počitnice

1. Predsednik pritožbenega sodišča po posvetovanju s predsedstvom določi trajanje sodnih počitnic in pravila o upoštevanju državnih praznikov.

2. Med sodnimi počitnicami lahko naloge predsednika pritožbenega sodišča in predsednika sodišča prve stopnje opravlja kateri koli sodnik, ki ga k temu pozove zadevni predsednik. V nujnih primerih lahko predsednik pritožbenega sodišča skliče sodnike.

3. Predsednik pritožbenega sodišča ali predsednik sodišča prve stopnje lahko v ustreznih okoliščinah odobri odsotnost sodnikom pritožbenega sodišča oziroma sodnikom sodišča prve stopnje.

ODDELEK 2

Sodišče prve stopnje

Člen 18

Ustanovitev in ukinitvev lokalnega ali regionalnega oddelka

1. Prošnja ene ali več držav članic pogodbenic za ustanovitev lokalnega ali regionalnega oddelka se naslovi na predsednika upravnega odbora. V njej je naveden sedež lokalnega ali regionalnega oddelka.

2. V sklepu upravnega odbora o ustanovitvi lokalnega ali regionalnega oddelka je navedeno število sodnikov za posamezen oddelek; sklep je javen.

3. Upravni odbor odloči o ukinitvi lokalnega ali regionalnega oddelka na prošnjo države članice pogodbenice, ki gosti lokalni oddelek, ali držav članic pogodbenic, ki sodelujejo v regionalnem oddelku. V sklepu o ukinitvi lokalnega ali regionalnega oddelka je naveden datum, po katerem se ne smejo več vložiti zadeve na oddelku, in datum prenehanja obstoja oddelka.

4. Od datuma prenehanja obstoja lokalnega ali regionalnega oddelka se sodniki, dodeljeni temu lokalnemu ali regionalnemu oddelku, dodelijo osrednjemu oddelku, nerešene zadeve pred lokalnim ali regionalnim oddelkom, pa se skupaj s sodno podpisarno in vso njeno dokumentacijo prenesejo na osrednji oddelek.

Člen 19

Senati

1. Dodelitev sodnikov in razporeditev zadev senatom v oddelku ureja poslovnik. En sodnik senata se v skladu s poslovníkom določi za predsedujočega sodnika.

2. Senat lahko v skladu s poslovníkom nekatere naloge prenese na enega ali več svojih članov.

3. Za vsak oddelek se lahko v skladu s poslovníkom določi stalni sodnik, ki obravnava nujne zadeve.

4. Kadar zadevo obravnava en sam sodnik v skladu s členom 8(7) Sporazuma ali stalni sodnik v skladu z odstavkom 3 tega člena, ta sodnik opravlja vse naloge senata.

5. En sodnik senata v skladu s poslovníkom deluje kot poročevalec.

Člen 20

Skupina sodnikov

1. Sodni tajnik sestavi seznam imen sodnikov, ki so vključeni v skupino sodnikov. Za vsakega sodnika so na seznamu navedena vsaj jezikovno znanje, področje tehnike in izkušnje ter zadeve, ki jih je ta sodnik že obravnaval.

2. Zahteva, naslovljena na predsednika sodišča prve stopnje, da dodeli sodnika iz skupine sodnikov, vsebuje zlasti predmet zadeve, uradni jezik Evropskega patentnega urada, ki ga uporabljajo sodniki senata, jezik postopka in potrebno področje tehnike.

ODDELEK 3

Pritožbeno sodišče

Člen 21

Senati

1. Dodelitev sodnikov in razporeditev zadev senatom ureja poslovnik. En sodnik senata se v skladu s poslovníkom imenuje za predsedujočega sodnika.
2. Če je zadeva izjemno pomembna, zlasti pa če lahko odločitev vpliva na enotnost in doslednost sodne prakse sodišča, se lahko pritožbeno sodišče na podlagi predloga predsedujočega sodnika odloči, naj se zadeva preda v odločanje na občni seji.
3. Senat lahko v skladu s poslovníkom nekatere naloge prenese na enega ali več svojih članov.
4. En sodnik senata v skladu s poslovníkom deluje kot poročevalec.

ODDELEK 4

Sodna pisarna

Člen 22

Imenovanje in razrešitev sodnega tajnika

1. Sodnega tajnika imenuje predsedstvo za šest let. Lahko je ponovno imenovan.
2. Dva tedna pred dnem imenovanja sodnega tajnika predsednik pritožbenega sodišča obvesti predsedstvo o vloženih prijavih za to delovno mesto.
3. Pred nastopom funkcije sodni tajnik pred predsedstvom priseže, da bo svoje naloge opravljal nepristransko in vestno.
4. Sodni tajnik je lahko razrešen le, če ne izpolnjuje več obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja. Predsedstvo sprejme odločitev po zaslišanju sodnega tajnika.
5. Če se mesto sodnega tajnika izprazni pred potekom njegovega mandata, predsedstvo imenuje novega sodnega tajnika za šest let.
6. Če je sodni tajnik odsoten ali zadržan ali če je njegovo delovno mesto prosto, predsednik pritožbenega sodišča po posvetovanju s predsedstvom določi člana osebja sodišča, ki opravlja naloge sodnega tajnika.

Člen 23

Naloge sodnega tajnika

1. Sodni tajnik pomaga sodišču, predsedniku pritožbenega sodišča, predsedniku sodišča prve stopnje in sodnikom pri opravljanju njihovih nalog. Pristojen je za organizacijo in delovanje sodne pisarne pod vodstvom predsednika pritožbenega sodišča.

2. Sodni tajnik je zlasti pristojen za:
 - (a) vodenje vpisnika, ki vključuje evidenco vseh zadev pred sodiščem;
 - (b) vodenje in urejanje seznamov, pripravljenih v skladu s členom 18, členom 48(3) in členom 57(2) Sporazuma;
 - (c) vodenje in objavlanje seznama obvestil in umikov izvzetij iz člena 83 Sporazuma;
 - (d) objavlanje odločitev sodišča ob upoštevanju varstva zaupnih informacij;
 - (e) objavlanje letnih poročil s statističnimi podatki ter
 - (f) zagotavljanje, da je Evropski patentni urad uradno obveščen o informacijah v zvezi z izvzetji v skladu s členom 83 Sporazuma.

Člen 24

Vodenje vpisnika

1. Podrobna pravila o vodenju vpisnika sodišča so določena v pravilih za sodno pisarno, ki jih sprejme predsedstvo.
2. Pravila o dostopu do dokumentov sodne pisarne so določena v poslovniku.

Člen 25

Sodne podpisarne in namestnik sodnega tajnika

1. Namestnika sodnega tajnika imenuje predsedstvo za šest let. Lahko je ponovno imenovan.
2. Smiselno se uporablja člen 22(2) do (6).
3. Namestnik sodnega tajnika je pristojen za organizacijo in delovanje sodnih podpisarn pod vodstvom sodnega tajnika in predsednika sodišča prve stopnje. Naloge namestnika sodnega tajnika zlasti vključujejo:
 - (a) vodenje evidencie vseh zadev pred sodiščem prve stopnje;
 - (b) uradno obveščanje sodne pisarne o vseh zadevah pred sodiščem prve stopnje.
4. Namestnik sodnega tajnika prav tako zagotavlja upravno in pisarniško pomoč oddelkom sodišča prve stopnje.

POGLAVJE III

FINANČNE DOLOČBE

Člen 26

Proračun

1. Proračun sprejme odbor za proračun na predlog predsedstva. Sestavi se v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi načeli iz finančnih predpisov, določenih v členu 33.
2. V okviru proračuna lahko predsedstvo v skladu s finančnimi predpisi prenaša sredstva med različnimi postavkami ali podpostavkami.

3. Za izvrševanje proračuna je pristojen sodni tajnik v skladu s finančnimi predpisi.
4. Sodni tajnik enkrat letno da izjavo o računovodskih izkazih za predhodno finančno leto v zvezi z izvrševanjem proračuna, ki jo odobri predsedstvo.

Člen 27

Odobritev izdatka

1. Proračunski izdatek se odobri za eno obračunsko obdobje, razen če finančni predpisi ne določajo drugače.
2. V skladu s finančnimi predpisi se vsa odobrena proračunska sredstva, razen tistih, ki so povezana s stroški za osebje, ki so ob koncu obračunskega obdobja neporabljena, lahko prenesejo, vendar največ do konca naslednjega obračunskega obdobja.
3. Odobrena proračunska sredstva so določena pod različnimi postavkami glede na vrsto in namen izdatka, po potrebi pa se razčlenijo v skladu s finančnimi predpisi.

Člen 28

Odobrena proračunska sredstva za nepredvidene izdatke

1. Proračun sodišča lahko vsebuje odobrena proračunska sredstva za nepredvidene izdatke.
2. Preden sodišče lahko uporabi ta odobrena proračunska sredstva, jih odobri odbor za proračun.

Člen 29

Obračunsko obdobje

Obračunsko obdobje se začne 1. januarja in konča 31. decembra.

Člen 30

Priprava proračuna

Predsedstvo odboru za proračun predloži osnutek proračuna sodišča najpozneje na datum, določen v finančnih predpisih.

Člen 31

Začasni proračun

1. Če proračunski odbor do začetka obračunskega obdobja ni sprejel proračuna, so mesečni izdatki za postavko ali drug del proračuna lahko opravljajo v skladu s finančnimi predpisi v višini do ene dvanajstine odobrenih proračunskih sredstev za predhodno obračunsko obdobje, če odobrena proračunska sredstva, ki so tako dana na voljo predsedstvu, ne presegajo ene dvanajstine predvidenih v osnutku proračuna.
2. Odbor za proračun lahko ob upoštevanju drugih določb iz odstavka 1 odobri izdatke, ki presegajo eno dvanajstino odobrenih proračunskih sredstev za predhodno obračunsko obdobje.

Člen 32

Revizija računovodskih izkazov

1. Letne finančne izkaze sodišča pregledajo neodvisni revizorji. Revizorje imenuje in po potrebi razreši odbor za proračun.

2. Z revizijo, ki temelji na strokovnih revizijskih standardih in se po potrebi opravi na kraju samem, se preveri, ali je bil proračun izvršen zakonito in pravilno ter ali je bilo finančno upravljanje sodišča opravljeno v skladu z načeloma gospodarnosti in dobrega finančnega upravljanja. Ob koncu vsakega obračunskega obdobja revizorji pripravijo poročilo, ki vsebuje podpisano revizijsko mnenje.

3. Predsedstvo odboru za proračun skupaj z revizijskim poročilom predloži letne računovodske izkaze sodišča in izjavo o letnem izvrševanju proračuna za predhodno obračunsko obdobje.

4. Odbor za proračun skupaj z revizijskim poročilom odobri letne računovodske izkaze in razreši predsedstvo glede izvrševanja proračuna.

Člen 33

Finančni predpisi

1. Finančne predpise sprejme upravni odbor. Spremembe finančnih predpisov sprejme upravni odbor na predlog sodišča.

2. Finančni predpisi določajo zlasti:

(a) ureditev glede priprave in izvrševanja proračuna ter v zvezi s pripravo in revizijo računovodskih izkazov;

(b) način in postopek, s katerim so sodišču na voljo plačila in prispevki, vključno z začetnimi finančnimi prispevki iz člena 37 Sporazuma;

(c) pravila o pristojnosti odredbodajalcev in revizorjev ter ureditev njihovega nadzora ter

(d) splošno sprejeta računovodska načela, na katerih temeljijo proračun in letni računovodski izkazi.

POGLAVJE IV

POSTOPKOVNE DOLOČBE

Člen 34

Tajnost posvetovanj

Posvetovanja sodišča so in ostanejo tajna.

Člen 35

Odločitve

1. Če senat zaseda s parnim številom sodnikov, se odločitve sprejemajo z večino glasov. Pri izenačenem številu glasov prevlada glas predsedujočega sodnika.

2. Če je eden od sodnikov senata zadržan, se lahko v skladu s poslovnikom pozove v senat sodnik iz drugega senata.

3. Kadar statut določa, da pritožbeno sodišče odloča na občnih sejah, so take odločitve veljavne le, če so sprejete z vsaj tričetrtinsko večino sodnikov, ki sestavljajo občno sejo.

4. V odločitvah sodišča se navedejo imena sodnikov, ki odločajo o zadevi.
5. Odločitve podpišejo sodniki, ki o zadevi odločajo, sodni tajnik pri odločitvah pritožbenega sodišča, pri odločitvah sodišča prve stopnje pa namestnik sodnega tajnika. Preberejo se javno.

Člen 36

Ločena mnenja

Ločeno mnenje, ki ga izrazi sodnik senata v skladu s členom 78 Sporazuma, se utemelji, predloži v pisni obliki in ga podpiše sodnik, ki izraža to mnenje.

Člen 37

Zamudna odločitev

1. Na zahtevo stranke v postopku se lahko zamudna odločitev sprejme v skladu s poslovnikom, če druga stranka, potem ko ji je bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje, ne predloži pisnega odgovora na tožbo ali se na ustnem zaslišanju ne pojavi. Pritožba zoper to odločitev se lahko vloži v enem mesecu po obvestilu stranki, zoper katero je bila sprejeta zamudna odločitev.
2. Če sodišče ne odloči drugače, pritožba ne zadrži izvršitve zamudne odločitve.

Člen 38

Vprašanja Sodišču Evropske unije

1. Uporabijo se postopki za predložitev v predhodno odločanje v Evropski uniji, ki jih je določilo Sodišče Evropske unije.
2. Kadar sodišče prve stopnje ali pritožbeno sodišče sklene, da bo Sodišču Evropske unije predložilo vprašanje o razlagi Pogodbe o Evropski uniji ali Pogodbe o delovanju Evropske unije ali vprašanje o veljavnosti ali razlagi aktov institucij Evropske unije, se postopek prekine.

—

PRILOGA II

RAZDELITEV ZADEV V OSREDNJEM ODDELKU ⁽¹⁾

Oddelek v LONDONU	Sedež v PARIZU	Oddelek v MŪNCHNU
(A) Osnovne življenjske potrebe ščine	Urad predsednika (B) Opravljanje dejavnosti, prevoz	(F) Strojna industrija, razsvetljava, ogrevanje, orožje, razstrelivo
(C) Kemija, metalurgija	(D) Tekstil, papir (E) Trdne konstrukcije (G) Fizika (H) Električna	

⁽¹⁾ Razdelitev na 8 oddelkov (A do H) temelji na mednarodni klasifikaciji patentov Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (<http://www.wipo.int/classifications/ipc/en>).

Cena naročnine 2013 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 300 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni DVD	22 uradnih jezikov EU	1 420 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	910 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni DVD	22 uradnih jezikov EU	100 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), DVD, ena izdaja na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	200 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaj	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku prodaja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem DVD-ju.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljalne akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

